

ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱՂԻ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ 2010 ԹՎԱԿԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ
ԲՅՈՒՋԵԻ ԿԱՏԱՐՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

ք. Ստեփանակերտ
2011թ.

ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱՔԱՂԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ 2010 ԹՎԱԿԱՆԻՆ

Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության կառավարության 2010թ. սոցիալ-տնտեսական քաղաքականությունը նպատակաուղղված էր մակրոտնտեսական կայունության ապահովմանը, տնտեսական աճի բարձր տեմպերի պահպանմանը՝ զուգահեռաբար իրականացնելով զարգացմանն ուղղված արդեն իսկ մեկնարկած բարեփոխումները և առաջնահերթ միջոցառումները:

2010թ. տնտեսական աճը հանրապետությունում կազմել է 5.5%: Անվանական արտահայտությամբ համախառն ներքին արդյունքը (ՀՆԱ) կազմել է 118.2 մլրդ դրամ (2009թ. 102.3 մլրդ դրամ): Մեկ շնչին ընկնող ՀՆԱ-ն կազմեց 823.2 հազ. դրամ կամ 2203.1 ԱՄՆ դոլար՝ նախորդ տարվա 723.7 հազ. դրամի կամ 1992.2 ԱՄՆ դոլարի դիմաց:

2010թ. արդյունաբերական արտադրանքի ծավալը կազմել է 43.0 մլրդ դրամ՝ 2009թ. համեմատ իրական արտահայտությամբ աճելով 5.3 %-ով:

Գյուղատնտեսության համախառն արտադրանքը կազմել է ավելի քան 32.1 մլրդ դրամ՝ 2009թ. համեմատ նվազելով 11.3 %-ով:

Ֆինանսավորման բոլոր աղբյուրների հաշվին իրականացված կապիտալ շինարարության ծավալը կազմել է 42.8 մլրդ դրամ, որը նախորդ տարվա համեմատ աճել է 24.0 %-ով կամ 8.3 մլրդ դրամով:

Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության արտաքին առևտրաշրջանառության ծավալը 2010թ. կազմել է 348.2 մլն ԱՄՆ դոլար՝ 2009թ. համեմատ աճելով 18.5 %-ով, ընդ որում ներմուծման ծավալներն աճել են 15.5 %-ով՝ կազմելով 273.4 մլն ԱՄՆ դոլար, իսկ արտահանման ծավալները՝ 30.5 %-ով և կազմել են 74.8 մլն ԱՄՆ դոլար:

2010թ. 1 ԱՄՆ դոլարի միջին փոխարժեքը կազմել է 373.65 դրամ (2009թ.՝ 363.29 դրամ), 1 եվրո-ինը՝ 496.02 դրամ (2009թ.՝ 507.39 դրամ):

Հաշվետու տարում մանրածախ ապրանքաշրջանառության ծավալը կազմել է 81.3 մլրդ դրամ, բնակչության մատուցված ծառայությունների ծավալը՝ 17.1 մլրդ դրամ՝ 2009թ. համեմատ աճելով համապատասխանաբար 8.2 և 7.4 %-ով:

Ջրաղվածների (վարձու աշխատողների) թվաքանակն ըստ տնտեսության տարբեր ճյուղերի 2010թ. կազմել է 46891 մարդ: Նախորդ տարվա համեմատությամբ ավելացել է 1239 նոր աշխատատեղ:

Մեկ աշխատողի միջին ամսական անվանական աշխատավարձը 2010թ. կազմել է 92736 դրամ, 2009թ. համեմատ անվանական աճը կազմել է 4.5 %:

Տնտեսական աճին և զբաղվածությանը զուգահեռ ավելացել են բնակչության դրամական եկամուտները և ծախսերը: 2010թ. բնակչության դրամական եկամուտները 2009թ. համեմատ ավելացել են 9.7 %-ով՝ կազմելով 96.9 մլրդ դրամ, իսկ դրամական ծախսերը աճել են 11.8 %-ով՝

կազմելով 98.7 մլրդ դրամ:

2011թ. հունվարի 1-ի դրությամբ առևտրային բանկերի վարկային ներդրումները կազմել են 42.2 մլրդ դրամ՝ նախորդ տարվա համեմատ աճելով 45.6 %-ով, բանկերում բնակչությունից ներգրավված ավանդների գումարը կազմել է 10.9 մլրդ դրամ՝ 2009թ. 9.1 մլրդ դրամի դիմաց (աճը՝ 19.1 %):

Սպառողական գների ինդեքսը 2010թ. նախորդ տարվա դեկտեմբերի համեմատ կազմել է 110.6 %:

ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍՈՅԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՁԱՐԳԱՅՄԱՆ ԲԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՈՒՂՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Տնտեսական քաղաքականություն

2010 թվականին ԼՂՀ կառավարության տնտեսական քաղաքականությունն ուղղված է եղել տնտեսական աճի՝ վերջին տարիների միտումների պահպանմանն ու ամրապնդմանը, մակրոտնտեսական աճի կայունության ապահովմանը, գործարար և ներդրումային միջավայրի շարունակական բարելավմանը, մրցունակ, արտահանման կողմնորոշում ունեցող, ներքին ռեսուրսների հիման վրա գործող, ինչպես նաև ներմուծումը փոխարինող արտադրությունների խթանմանը, բնակչության զբաղվածության և բարեկեցության մակարդակների շարունակական բարձրացմանը, ինչպես նաև իրականացվող քաղաքականության սոցիալական ուղղվածության խորացմանը:

Միաժամանակ նպատակ է դրվել տնտեսական զարգացումը տեղափոխել որակապես նոր հարթություն: Այս առումով ռազմավարական ուղղությունների շրջանակներում կառավարության տնտեսական քաղաքականությունն ուղղված է եղել գործարար և ներդրումային միջավայրի շարունակական բարելավմանը՝ նպատակ ունենալով այն դարձնել երկրի մրցակցային առավելություններից մեկը:

2010 թվականին իրականացված ուսումնասիրությունների և վերլուծությունների արդյունքում մշակվել է գործարար և ներդրումային բարենպաստ միջավայրի ձևավորմանն ուղղված նոր ծրագրի նախագիծ, որը նախատեսվում է իրագործման մեջ դնել 2011 թվականի ընթացքում: Այն նպատակաուղղված է գործարարությամբ զբաղվելու և զարգացնելու համար պահանջվող վարչարարական ընթացակարգերի պարզեցմանը, փոքր և միջին ձեռնարկությունների աճի խթանմանը, հարկային հավասարակշռված քաղաքականության իրականացմանը (հարկային հաշվետվությունների կրճատում և ներկայացման պարզեցում), հարկ վճարողների իրազեկվածության մակարդակի բարձրացմանը, հասարակության իրազեկվածության բարձրացմանը և ապահովմանը:

Պետական գույքի պահպանման, արդյունավետ կառավարման, տնօրինման և օգտագործման պետական միասնական քաղաքականության իրականացման նպատակով կատարելագործվել է պետական գույքի հաշվառման միասնական համակարգը: Պետական գույքի հաշվառման համակարգի շնորհիվ հնարավորություն է ստեղծվել ստանալ հստակ պատկեր

պետական սեփականություն հանդիսացող գույքի տնօրինման, տիրապետման և օգտագործման վիճակի վերաբերյալ և համապատասխան առաջարկություններ ներկայացնել պետական գույքի օգտագործման արդյունավետության բարձրացման վերաբերյալ: Պետական գույքի հաշվառման միասնական համակարգը մշտապես լրամշակվում և արդիականացվում է՝ ապահովելով տեղեկությունների հավաստիությունն ու տվյալների հավաքագրման (նաև տրամադրման) անընդհատությունը: Օգտագործելով տվյալների բազայում առկա տեղեկատվությունը՝ շարունակվելու են աշխատանքները պետական գույքի նկատմամբ սեփականության և այլ իրավունքների գրանցումն ապահովելու ուղղությամբ: Գրանցամատյանում գրանցված տեղեկությունների վերլուծությունների հիման վրա իրականացվել են ուսումնասիրություններ և ներկայացվել առաջարկություններ հաշվառման օբյեկտների արդյունավետ կառավարման վերաբերյալ:

Օգտակար հանաձոների /պաշարների/ կառավարման և դրանց հետազոտման, օգտագործման գործընթացների արդյունավետության բարձրացմանն ուղղված՝ իրականացվել են տարաբնույթ աշխատանքներ: Կատարվել են աշխատանքներ՝ տրամադրված հանքարդյունահանման /հատուկ/ և երկրաբանական ուսումնասիրության /հատուկ/ լիցենզիաների մասով հերթական տարեկան պետական տուրքերի, կոնցեսիոն վճարների և ռոյալթիների գանձմանն ուղղությամբ: Հաշվառվել և ուսումնասիրվել են ընդերքօգտագործողների կողմից օգտակար հանաձոների արդյունահանված ծավալների շարժի մասին եռամսյակային կտրվածքով ներկայացվող հաշվետվությունները:

Տարածքային տնտեսական զարգացմանն ուղղված՝ հաշվետու ժամանակաշրջանում փոքր և միջին ձեռնարկատիրության (այսուհետ՝ ՓՄՁ) ոլորտի զարգացման և պետական աջակցության հիմնական ուղղություններն էին՝ պետական աջակցությամբ իրականացվող ծրագրերի ընդլայնումը, գյուղական բնակավայրերում սկսնակ գործարարներին միկրովարկերի տրամադրման գործընթացի աշխուժացումը, գյուղաբնակ, ինչպես նաև շրջկենտրոններում բնակվող քաղաքացիների բնակարանային պայմանների բարելավման պետական ֆինանսական աջակցությունը: Արցախի ներդրումային հիմնադրամի կողմից ԼՂՀ գյուղաբնակ քաղաքացիների բնակարանային պայմանների բարելավման պետական ֆինանսական աջակցության ծրագրով 2010 թվականին գյուղաբնակ քաղաքացիներին տրամադրվել են 184,3 մլն դրամի փոխառություններ:

Հիփոթեքային վարկային շուկայի զարգացմանն ուղղված՝ 2010 թվականին շարունակվել է առևտրային բանկերի միջոցով հիփոթեքային վարկավորմամբ բնակարաններ և բնակելի տներ ձեռք բերելու պետական աջակցության ծրագրի իրականացումը՝ հիփոթեքային վարկերի տոկոսադրույքների մասնակի սուբսիդավորման, հիփոթեքային վարկերի կանխավճարների համար նպատակային փոխառության տրամադրմանն ուղղություններով: Ծրագրին անդամակցող առևտրային բանկերի կողմից տրամադրվել են 2294,5 մլն դրամի ընդհանուր գումարով վարկեր, այդ թվում՝ բնակարանների գնման նպատակով՝ 1092,4 մլն դրամ, վերանորոգման նպատակով՝ 858,6 մլն դրամ, կառուցման նպատակով՝ 343,5 մլն դրամ:

Տնտեսության ճյուղերի զարգացում

Իրականացվել են ԼՂՀ տնտեսության ճյուղերի և արտադրական ենթակառուցվածքների զարգացմանն ուղղված միջոցառումներ, որոնք իրենց հերթին նպաստել են նաև երկրի տնտեսության զարգացման մեջ ՓՄՁ-ի դերի բարձրացմանը՝ ստեղծելով նոր աշխատատեղեր:

Առկա բնական պաշարների առավել նպատակային օգտագործման համար կատարվել են աշխատանքներ՝ ուղղված հանքարդյունահանման և վերամշակման արդյունավետության բարձրացմանն ու ծավալների ավելացմանը, երկրաբանական հետախուզության ծավալների ավելացմանը՝ ապահովելով նոր հանքավայրերի արդյունավետ շահագործումը, ինչպես նաև տեղական հումքից շինանյութերի արտադրության, բնական երեսպատման քարերի վերամշակմանն ու հանքահումքային ռեսուրսների համալիր օգտագործման համակարգային զարգացման ծրագրերի իրականացումը:

Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ոլորտի զարգացման և տեղեկատվական հասարակության ձևավորման նպատակով 2010 թվականին նախաձեռնվել են մի շարք միջոցառումներ: Ոլորտի նպատակներն ու խնդիրները, դրանց հաղթահարման ռազմավարական մոտեցումներն ու իրականացման փուլերն ամրագրելու, հանրապետությունում տեխնոլոգիական զարգացման և կիրառման, ինչպես նաև տեխնոլոգիական ձեռներեցության ֆինանսավորմանն ու էլեկտրոնային կառավարման համակարգերի ներդրման խնդիրները պարզաբանելու նպատակով կազմակերպվեց Տեղեկատվական և հեռահաղորդակցության տեխնոլոգիաների կազմակերպությունների լիդերների հանդիպում: Ֆորումի արդյունքում կնքվեց համապատասխան համագործակցության հուշագիր ԼՂՀ տնտեսական զարգացման նախարարության, «Չեռնարկությունների ինկուբատոր» հիմնադրամի և «Ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաների ձեռնարկությունների միություն» իրավաբանական անձանց միության միջև:

ԼՂՀ տնտեսական զարգացման նախարարության, ԼՂՀ առողջապահության նախարարության, Տելեբժշկության Հայկական Ասոցիացիայի և «Մայնոտեկ» ՍՊԸ-ի մասնակցությամբ ԼՂՀ առողջապահության նախարարության Արմինե Փակումեանի անվան պոլիկլինիկայում իրականացվեց տելեբժշկության պիլոտային ծրագիր, որի նպատակն է տեղեկատվական տեխնոլոգիաների օգնությամբ, առցանց կազմակերպել ԼՂՀ քաղաքացիների հետազոտություն Երևանում գործող բժիշկների կողմից: Պիլոտային ծրագրի դրական արդյունքները հիմքեր ստեղծեցին տելեբժշկության հիմնական և կանոնավոր ծրագրի մշակման համար:

Հաշվի առնելով տեղեկատվական տեխնոլոգիաների անկանխատեսելի, արագընթաց զարգացումը և մասնագետների պարբերական վերապատրաստման անհրաժեշտությունը՝ 2010 թվականին աշխատանքներ են տարվել Գյումրիի տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կենտրոնի կողմից Ստեփանակերտի դպրոցների ինֆորմատիկայի ուսուցիչների վերապատրաստման դասընթացների անցկացման ուղղությամբ: ԼՂՀ տնտեսական զարգացման նախարարության աջակցությամբ ՀՀ «Ինստիգեյթ» ՓԲԸ-ն նախաձեռնեց ԼՂՀ-ում կրթական ծրագրի իրականացում, որի շրջանակներում համապատասխան մասնագիտության թվով 7 ուսանողներ և

շրջանավարտներ անցան վերապատրաստման դասընթացներ: Ծրագիրը կլինի շարունակական: Ձևավորվել են նաև նախադրյալներ՝ առաջիկայում ուսումնական կենտրոնի հիմնադրման ուղղությամբ:

Արցախի ներդրումային հիմնադրամի կողմից «ՓՄՁ սուբյեկտների մոտ նորարարությունների և ժամանակակից տեխնոլոգիաների ներդրմանն աջակցություն» ծրագրի շրջանակում ֆինանսական աջակցություն է ցուցաբերվել «Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների զարգացման կենտրոն» նախագծի իրագործման՝ մասնավորապես, ժամանակակից համակարգչային տեխնիկայով համալրման հարցում:

Փոքր և միջին ձեռնարկատիրության զարգացում

Կարևորելով փոքր և միջին ձեռնարկատիրության դերը երկրի տնտեսության զարգացման, նոր աշխատատեղերի ստեղծման, բնակչության կենսամակարդակի բարձրացման, երկրում սոցիալական ու քաղաքական կայունության ապահովման գործում՝ ԼՂՀ կառավարությունը շարունակել է աշխատանքներ իրականացնել ՓՄՁ զարգացման, պետական աջակցության խորացման, աշխատանքների դիվերսիֆիկացման և արդյունավետության բարձրացման ուղղությամբ:

ԼՂՀ-ում ՓՄՁ զարգացմանը խոչընդոտող հիմնախնդիրների լուծմանն են ուղղված ԼՂՀ կառավարության կողմից հաստատված 2010 թվականի ՓՄՁ պետական աջակցության ծրագրի հետևյալ միջոցառումները. ՓՄՁ-ի սուբյեկտներին աջակցության համապատասխան ենթակառուցվածքների ստեղծում և ամրապնդում, ֆինանսական և ներդրումային աջակցություն, նորարարությունների և ժամանակակից տեխնոլոգիաների ներդրմանն աջակցություն, գործարար տեղեկատվական և խորհրդատվական, ուսուցողական ծրագրերին, շուկաներում արտադրանքի և ծառայությունների առաջնորդմանն աջակցություն:

Ծրագրի շրջանակներում 2010 թվականին ապահովվեց 3794.2 մլն դրամ գումարի չափով վարկերի տրամադրումը ՓՄՁ սուբյեկտներին, որից 3793.5 մլն դրամը տրամադրվել է «ՓՄՁ սուբյեկտներին տրամադրված վարկերի տարեկան տոկոսադրույքների մասնակի սուբսիդավորման» ենթածրագրի շրջանակում՝ Արցախի ներդրումային հիմնադրամի հետ համագործակցող առևտրային բանկերի միջոցներով:

2010 թվականին «ՓՄՁ սուբյեկտներին գործարար տեղեկատվական և խորհրդատվական աջակցություն» ծրագրի շրջանակում իրականացվել են հետևյալ աշխատանքները.

- մշակվել և հրատարակվել են մի շարք բուկլետներ, որոնք տեղեկություններ են պարունակում ձեռնարկատիրության զարգացման պետական աջակցության ծրագրերի, ինչպես նաև ԼՂՀ բնակչության բնակարանային պայմանների բարելավմանն ուղղված պետական ֆինանսական աջակցության ծրագրերի իրականացման ընթացակարգերի վերաբերյալ,

- թողարկվել է «Արցախի գյուղատնտես» տեղեկատվական պարբերականը,

- թողարկվել է «Ներդրողի ուղեցույց» տեղեկատվական գրքույկը՝ ռուսերեն-անգլերեն, ֆրանսերեն-անգլերեն լեզուներով: Այն ընդգրկում նյութեր է պարունակում Արցախի ներդրումային միջավայրի, տնտեսական զարգացման ուղղությունների վերաբերյալ:

Արտահանման ծավալների ավելացմանը, ՓՄՁ սուբյեկտների կողմից թողարկվող արտադրանքի, մատուցվող ծառայությունների մրցունակությանը և հեղինակության բարձրացմանը նպաստելու նպատակով՝ «ՓՄՁ սուբյեկտների կողմից թողարկվող արտադրանքի /մատուցվող ծառայությունների/ շուկաներում առաջնության աջակցություն» ծրագրի շրջանակում 2010 թվականին իրականացվել են մի շարք միջոցառումներ: Ապահովվել է ՓՄՁ սուբյեկտների մասնակցությունը մի շարք միջազգային ցուցահանդեսներին՝ Մոսկվա քաղաքում կայացած «ՊՐՈՂԷՔՍՊՈ-2010» սննդամթերքի միջազգային ցուցահանդեսին, Երևան քաղաքում կայացած Caucasus Building and Reconstruction EXPO 2010 7-րդ միջազգային մասնագիտացված ցուցահանդեսին, Ծաղկաձոր քաղաքում կայացած «BRIDGE 2010» տնտեսական համաժողովին, «ARMENIA EXPO 2010» 10-րդ տարածաշրջանային ունիվերսալ առևտրաարդյունաբերական ցուցահանդեսային ֆորումին:

2010 թվականի հունիսին Ստեփանակերտ քաղաքում անցկացվեց «BRIDGE ARTSAKH 2010» տնտեսական համաժողովը և դրա շրջանակում՝ «Artsakh Expo 2010» առևտրաարդյունաբերական ցուցահանդեսը: Համաժողովին ԼՂՀ-ից մասնակցեցին շուրջ 75 ՓՄՁ սուբյեկտների ներկայացուցիչներ, իսկ արտադրաարդյունաբերական ցուցահանդեսին՝ 8 ՓՄՁ սուբյեկտ:

Սպառողական շուկա

Սպառողական շուկայի կարգավորման համար միջոցառումներ են իրականացվել առևտրի, հանրային սննդի և կենցաղային ծառայությունների ոլորտում իրականացվող գործունեության կանոնակարգման նպատակով, որոնք ուղղված են եղել բնակչությանը մատուցվող ծառայությունների բնագավառում առկա հիմնախնդիրների լուծմանն ու սպառողների իրավունքների պաշտպանությանը:

Առևտրի ոլորտում ԼՂՀ տնտեսական զարգացման նախարարության պետական տեսչության կողմից սպառողների շահերի և իրավունքների պաշտպանության բարձրացման նպատակով իրականացվել են ժամկետանց ապրանքների վաճառքի, ինչպես նաև նորմատիվ փաստաթղթերի պահանջներին արտադրանքի, ծառայությունների համապատասխանության վերահսկողությանն ու վաճառվող ապրանքների չափագիտական վերահսկողությանն ուղղված ստուգումներ: Նշված ստուգումներով ԼՂՀ վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 158-րդ հոդվածով վարչական պատասխանատվության են ենթարկվել թվով 77 տնտեսավարող սուբյեկտ, իսկ ԼՂՀ վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 188-րդ հոդվածով՝ թվով 29 տնտեսավարող սուբյեկտ: Վարչական վարույթներով նշանակված տուգանքների ընդհանուր գումարը կազմել է 6785.0 հազար դրամ, որից գանձվել է 5282.0 հազար դրամ, իսկ 1503.0 հազար դրամ մնացորդ կազմող տուգանքների գումարը գտնվում է հարկադիր բռնագանձման գործընթացում:

Բացի այդ, վերահսկողական գործառույթներ են իրականացվել սննդի շղթայի (արտադրության և շրջանառության) բոլոր փուլերում սննդամթերքի անվտանգությանն առնչվող նորմատիվ փաստաթղթերով սահմանված պարտադիր պահանջների պահպանման նկատմամբ,

որոնք նպատակաուղղված են մարդու կյանքի, առողջության և շրջակա միջավայրի անվտանգության երաշխիքների հետ առնչվող հարաբերությունների կարգավորմանը:

Նպատակ ունենալով կանխելու սպառողական շուկայում մարդու առողջության համար վտանգավոր սննդամթերքի, սննդային հավելումների և սննդամթերքի հետ շփվող նյութերի մուտքը սպառողական շուկա՝ աշխատանքներ են կատարվել սննդամթերքի արտադրության և շրջանառության փուլերում սննդամթերքին ներկայացվող պահանջների ապահովման նկատմամբ վերահսկողական աշխատանքների կանոնակարգման ուղղությամբ:

Գյուղատնտեսություն

Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության ագրարային ոլորտի զարգացման նպատակն է՝ տնտեսվարողների համար գործունեության բարենպաստ պայմանների ստեղծման միջոցով նպաստել գյուղատնտեսության կայուն զարգացմանը, պարենային ապահովության մակարդակի բարձրացմանը և գյուղական բնակչության եկամուտների ավելացմանը:

Ելնելով ոլորտի առանձնահատկություններից և երկրի պարենային անվտանգության խնդիրներից 2010թ. կարևորվել է գյուղատնտեսության պետական աջակցության քաղաքականությունն՝ ուղղված ագրարային ոլորտում իրավական հիմքի ձևավորմանը, գյուղատնտեսությունում տնտեսվարողների համար գործունեության և ներդրումների բարենպաստ պայմանների ապահովմանը, ենթակառուցվածքների և սննդամթերքի անվտանգության համակարգի զարգացմանը:

Գյուղատնտեսությունում 2010թ. իրականացված քաղաքականությունը նպատակաուղղվել է ճյուղի և նրան սպասարկող ոլորտների գործունեության արդյունավետության բարձրացմանը և դրա հիման վրա գյուղատնտեսության հետագա զարգացման և ընդլայնված վերարտադրության համար պայմանների ստեղծմանը, գյուղացիական տնտեսությունների իրական եկամուտների ավելացմանը, հանրապետության պարենային անվտանգության մակարդակի բարձրացմանը:

ԼՂՀ գյուղատնտեսության նախարարության կողմից իրականացվող աշխատանքների հիմքում դրված են եղել կառավարության կողմից հաստատված Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության գյուղատնտեսության կայուն զարգացման ռազմավարության, Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության Հաղորթի շրջանի Բանաձորի ենթաշրջանի համայնքներում գյուղատնտեսության զարգացման 2009-2013թթ. և Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունում հացահատիկային մշակաբույսերի բերքատվության բարձրացման միջոցառումների ծրագրերը: Նախատեսված միջոցառումները հիմնականում իրականացվել են:

2010թ. գյուղատնտեսության ոլորտում բյուջետային ծախսերն ուղղվել են հետևյալ ծրագրերի իրականացմանը:

Հանրապետության տարածքում մկնանման կրծողների դեմ պայքարն իրականացնելու համար ձեռք է բերվել 2600կգ ցինկ-ֆոսֆորի թունանյութ և բաժանվել ըստ շրջանների: Մորեխների դեմ պայքարն իրականացնելու նպատակով ձեռք է բերվել 1380 լիտր արիփո թունանյութ և «Բույսերի պաշտպանության ծառայություն» ՊՈԱԿ-ի միջոցով կազմակերպվել են պայքարի աշխատանքներ այդ վնասատուների դեմ և վերահսկողություն է սահմանվել միջոցառումների ճիշտ

իրականացման ուղղությամբ: Գնառույթ բազմաբնակարան կառուցելու համար ձեռք է բերվել 1762.5 լիտր բազուդին թունանյութ և տարածամկետ վճարման պայմանով տրամադրվել է հողօգտագործողներին:

«Սերմնաբուծության և սելեկցիոն նվաճումների պահպանության կենտրոն» ՓԲԸ-ի միջոցով սորտափորձարկման են դրվել աշնանացան ցորենի 26, եգիպտացորենի 10, աշնանացան ռապսի 3 և սոյայի 14 սորթեր: Լաբորատոր քննությամբ ստուգվել են հացահատիկային և եգիպտացորենի 340, բանջարանաբուստանային կուլտուրաների 60 նմուշներ: Հրապարակվել են սելեկցիոն նվաճումների 15 պետական գրանցամատյաններ:

Անասնաբուժական և սանիտարական սպասարկման միջոցառումների իրականացման համար անասնաբուժական կայաններին պետքի է հատկացվել են դրամական միջոցներ, որոնք ուղղվել են գյուղկենդանիների վարակիչ հիվանդությունների դեմ 851033 կանխարգելիչ սրկմանը:

Անասնաբուժական հակահամաճարակային նախագուշակական միջոցառումների իրականացման համար (պաստերիլոգ, սալմոնելոգ, ԼՏՖ-130, կատաղություն, բրադոտ, լեպտոսպիրոգ և այլն) ձեռք է բերվել կենսապատվաստուկներ, որոնք բաշխվել են ըստ անասնաբուժական կայանների:

«Հանրապետական անասնաբուժական լաբորատորիա» ՊՈԱԿ-ի միջոցով իրականացվել են արյան քննության 48293 նմուշ, թունաբանական հետազոտում՝ 169 նմուշ, մանրէաբանական հետազոտում՝ 307 նմուշ և կոպտրոլոգիական հետազոտում՝ 139 նմուշ:

«Խորհրդատվական և տպագրական ծառայություններ» ծրագրի շրջանակում փորձի փոխանակման նպատակով ՀՀ-ից ժամանած մասնագետների կողմից անց են կացվել սեմինարներ: Սեմինար պարապմունքներն արդյունավետ անցկացնելու նպատակով տպագրվել են տարբեր տեսակի ձեռնարկներ, ծրագրեր:

«Արհեստական սերմնավորման միջոցառումներ» ծրագրով իրականացվել են խոշոր եղջերավոր անասունների արհեստական սերմնավորման և սերմնահեղուկի պահպանման աշխատանքներ:

Պետպատվերի շրջանակում «Տոհմային կայան» ՓԲԸ-ի միջոցով իրականացվել են 49 գլուխ կովերի, 100 գլուխ մեկ տարեկանից բարձր և 48 գլուխ վեց ամսականից բարձր տարիքի մատղաշների խնամքի ու աճեցման աշխատանքներ:

2010թ. գյուղատնտեսական միջոցառումների իրականացման ծրագրերի շրջանակներում.

- «Պարարտանյութերի և սերմերի սուբսիդավորում» ծրագրով ԼՂՀ տարածքում գյուղատնտեսական գործունեություն իրականացնող սուբյեկտներին աջակցելու նպատակով հատկացվել են սերմեր և պարարտանյութեր.

- հանրապետությունում եգիպտացորենի արտադրության խթանման նպատակով «Եգիպտացորենի արտադրության սուբսիդավորման» ծրագրի շրջանակում ձեռք է բերվել և հողօգտագործողներին (եգիպտացորեն մշակողներին) է տրամադրվել 16067 կգ եգիպտացորենի սերմ.

- «Ենթաշրջանային ծրագրերի իրականացման» շրջանակում ԼՂՀ Հաղորթի շրջանի Բանաձորի ենթաշրջանի համայնքներում գյուղատնտեսության զարգացման նպատակով կատարվել են ներդրումներ, որոնք ուղղվել են՝ համայնքների համար աշնանացանի սերմի և դիզվառելիքի, կարտոֆիլի տնկանյութի, խոշոր և մանր եղջերավոր անասունների, գյուղտեխնիկայի ձեռք բերմանը, ինչպես նաև վարկերի տրամադրմանը.

- «Սև ցել կատարողներին աջակցություն» ծրագրի շրջանակում կատարվել են առաջին փուլում 5028 հա, երկրորդ փուլում՝ 2269 հա սև ցելի աշխատանքներ.

- «Երինջների ձեռքբերում» ծրագրով ձեռք են բերվել 100 գլուխ բարձր մթերատու երինջներ («Ջերսեյ» ցեղի էգ մատղաշներ) և հանձնվել «Տոհմային կայան» ՓԲԸ-ին.

- «Բազմամյա խոտաբույսերի մշակման սուբսիդավորում» ծրագրով ձեռք է բերվել 3600 կգ առվույտ, 14600 կգ կորնգան և ըստ ներկայացված հայտերի տրամադրվել է հողօգտագործողներին.

- «Անասնաբուժական սպասարկման կայանների», «Բույսերի պաշտպանության ծառայություն» ՊՈԱԿ-ների և «Տոհմային կայան» ՓԲԸ-ի ավտոմեքենաների ձեռքբերման ծախսերի հատկացում» ծրագրով ձեռք են բերվել չորս «Նիվա» մակնիշի ավտոմեքենաներ.

- «Տոհմային կայան» ՓԲԸ-ի համար նախագծա-նախահաշվային փաստաթղթերի մշակում» ծրագրով կատարվել են 184 գլխի համար բաց պահվածքով կովանոցի, կաթի ընդունարանի և այլ օբյեկտների նախագծա-նախահաշվային փաստաթղթերի կազմման աշխատանքներ.

- «Տոհմային կայան» ՓԲԸ-ի համար տեխնիկայի ձեռքբերում» ծրագրով ընկերությունը գնել է արտադրության կազմակերպման համար անհրաժեշտ գյուղտեխնիկա, սարքավորումներ և պահեստամասեր.

- «Տոհմային կայան» ՓԲԸ-ի կողմից աշնանացան կուլտուրաների ցանքսի աշխատանքների կատարում» ծրագրի շրջանակներում կազմակերպվել է նշված աշխատանքների իրականացումը.

- «Տոհմային խոշոր եղջերավոր անասունների համար կերային բազայի ստեղծում» ծրագրով «Տոհմային կայան» ՓԲԸ-ի համար գնվել են անհրաժեշտ տարբեր կերատեսակներ անասնազիսաքանակի կերակրման համար.

- կատարվել են «Տոհմային կայան» ՓԲԸ-ի կապիտալ վերանորոգման աշխատանքներ.

- «Սերմնաբուծության և սելեկցիոն մվաճումների պահպանության կենտրոն» ՓԲԸ-ի համար հիմնական միջոցների ձեռքբերում» ծրագրով ընկերության նյութատեխնիկական բազան ամրապնդելու նպատակով ձեռք են բերվել գյուղտեխնիկա և սարքավորումներ.

- «Սերմնարտադրության արտադրական ծախսեր» ծրագրի շրջանակում իրականացվել են 425 հա սև ցելի տակ հողի մշակում և 31 հա առաջնային աշնանացան ցորենի սերմնաբուծության ցանքս:

Էներգետիկա

Էլեկտրաֆիկացում

2010թ. ընթացքում Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության Էներգետիկայի բնագավառում զգալի աշխատանքներ են կատարվել ինչպես կապիտալ ներդրումների ծրագրի շրջանակներում,

այնպես էլ փոխառու միջոցների հաշվին:

Հաշվետու ժամանակահատվածում Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության էներգոհամակարգը («Արցախէներգո» ՓԲԸ) սեփական օգտագործման համար մուտք է գործել 232.9 մլն կվտ/ժամ էլեկտրաէներգիա, որից «Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր» ՓԲԸ-ից ներ է մուծվել 53.3 մլն կվտ/ժամ, «Արցախ ՀԷԿ» ԲԲԸ-ից 177.7 մլն կվտ/ժամ, «Սյունիք-1» ՓՀԷԿ-ից 1.9 մլն կվտ/ժամ էլեկտրաէներգիա:

2010թ. կապիտալ ներդրումների ծրագրի շրջանակներում էներգոհամակարգի գործունեությունը ծավալվել է՝ ուղղված Քաշաթաղի շրջանի էլեկտրաֆիկացման զարգացմանը, ենթակայանների և օդային գծերի կառուցմանն ու Ստեփանակերտ քաղաքի լուսավորմանը:

Քաշաթաղի շրջանի էլեկտրաֆիկացման ծրագրի շրջանակներում կառուցվել են Վազգենաշեն-Շալուա 10 կՎ օդային գիծ, Շալուա գյուղի 0.4 կՎ օդային գծեր և 10/0.4 կՎ Շալուա տրանսֆորմատորային ենթակայանը: Ծրագիրը կշարունակվի նաև 2011 թվականին:

Իրականացվել է նաև ԼՂՀ Հաղործի շրջանի Հարթաշեն գյուղի օդային գծի վերակառուցումը և Ստեփանակերտ քաղաքի Վ. Սարգսյան 16 հասցեում 10/0.4 կՎ հզորության ենթակայանի սնուցման համար 10 կՎ մալուխային գծի կառուցումը:

Փոխառու և սեփական միջոցների հաշվին «Արցախէներգո» ՓԲԸ-ի կողմից իրականացվել է 110/35/10 կՎ «Շուշի» ենթակայանի կառուցումը, ԼՂՀ Շուշիի շրջանի Բերդաձոր, ԼՂՀ Ասկերանի շրջանի Մարդարաշեն և ԼՂՀ Մարտակերտի շրջանի Ներքին Ջրաբերդ 10 կՎ օդային գծերի և այլ վերակառուցման աշխատանքները:

Էներգոհամակարգի զարգացման գործում մեծ ներդրում ունի նաև «Արցախ ՀԷԿ» ԲԲ րնկերությունը, որը 2010թ. ընթացքում կատարել է շինարարական աշխատանքներ ուղղված չորս՝ Մատաղիս-1, Մատաղիս-2, Թրդե-2 և Թրդե-3 հիդրոէլեկտրակայանների կառուցմանը, ընդ որում Թրդե-1 փոքր ՀԷԿ տրվել է շահագործման, բացվել է 27 աշխատատեղ և արդեն արտադրել է 1.2 մլն կվտ/ժամ էլեկտրաէներգիա:

2010 թվականին պատրաստվել են նախագծա-նախահաշվային փաստաթղթեր՝ Թրդե-2, Մատաղիս-1, Մատաղիս-2 ՀԷԿ-րի 35/10 ԿՎ ենթակայանների կառուցման, ինչպես նաև Թառթառ ՀԷԿ-ի 110/35/10 կՎ ենթակայանի վերակառուցման համար:

Գազաֆիկացում

Ինտենսիվ աշխատանքներ են տարվել գազաֆիկացման բնագավառում: 2010թ. «Արցախգազ» ՓԲ րնկերության կողմից ներմուծվող գազի ծավալը կազմել է 35724186 մ³, որից փաստացի օգտագործվել է 34070433 մ³, բնական կորուստները կազմել են 1560542 մ³, որը կազմում է ընդհանուր ծավալի 4.6 %-ը:

2010թ. ընթացքում գազաֆիկացվել է Մարտակերտի շրջանի Դրմբոն համայնքը:

2010թ. բաժանորդների քանակն ավելացել է 1874-ով և 2011թ. հունվարի 1-ի դրությամբ կազմում է 25150 բաժանորդ:

Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր արտադրական ենթակառուցվածքների վարչության աշխատակազմի էներգետիկայի պետական տեսչության կողմից տեխնիկական ստուգումների են ենթարկվել մի շարք ենթակայաններ և գազի բարձր

ճնշման տեղակայանքներ:

Տրանսպորտ և կապ

Փոստային կապ

ԼՂՀ կառավարության կողմից 2010թ. փոստային կապի ոլորտում տարվող քաղաքականության շնորհիվ համակարգում արձանագրվել է զգալի առաջընթաց: Մասնավորապես ընկերության գործունեությունը պատշաճ կերպով կազմակերպելու նպատակով Մարտակերտ և Ասկերան շրջկենտրոններում ձեռք են բերվել և կապիտալ վերանորոգվել «Արցախփոստ» ՓԲ ընկերության մասնաճյուղերի նոր շենքեր, իսկ Մարտունու շրջանի Գիշի, Կարմիր Շուկա գյուղերում բացվել են նոր փոստային բաժանմունքներ:

Ստեփանակերտ քաղաքում փոստային կապի բաժանմունքների քանակն ավելացել է մեկով, իսկ Ասկերանի շրջանի կադաստրային բաժնում բացվել է փոստային հենակետ:

Փոստային առաքումները պատշաճ կերպով կազմակերպելու, ինչպես նաև անվտանգությունն ապահովելու նպատակով՝ «Արցախփոստ» ՓԲ ընկերության Քարվաճառի մասնաճյուղի համար ձեռք է բերվել բարձր անցողունակությամբ ավտոմեքենա:

«Արցախփոստ» ՓԲ ընկերության կողմից հրատարակվել է 3 գեղաթերթիկ 5 նամականիշով՝ նվիրված Գանձասարի 770-ամյակին:

Հեռահաղորդակցություն

Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունում հեռուստառադիոհաղորդումների բնագավառում հեռարձակման զարգացման և թվային համակարգի ներդրման ծրագրի իրագործման շրջանակներում իրականացվել են հետևյալ աշխատանքները.

- Հաղորթի, Մարտակերտի և Քաշաթաղի շրջաններում ձեռք են բերվել և տեղադրվել թվով 5 FM տիրույթի ռադիոհեռարձակիչ հաղորդակներ.

- թվային ձևաչափով հեռուստահաղորդումների հեռարձակումն ապահովելու նպատակով ձեռք են բերվել DVBS տիպի 5 կոմպլեկտ հաղորդակներ.

- ՀՀ հեռուստածրագրերի թվային ձևաչափով ընդունումը ԼՂՀ տարածքում, ինչպես նաև Արցախի «ԱՀ» հեռուստածրագրի տեղափոխումը Հայաստանի Հանրապետություն Ստեփանակերտ-Գորիս հատվածում (Լիսագոր տեղամասում վերաընդունմամբ) ապահովելու նպատակով կառուցվել և շահագործման է հանձնվել ռադիոռելեֆային գիծ՝ թվային համակարգով:

Հեռախոսակապ

2010թ. հեռախոսակապի ոլորտում կատարվել են որոշակի ներդրումներ՝ մասնավորապես ստեղծվել է անլար կապ, որը հնարավորություն է տվել գյուղական բնակավայրերն ապահովելու հեռախոսակապով:

Բջջային ցանցում կատարվել է 3 բազային կայանների տեղադրում, որոնք նույնպես հնարավորություն են ընձեռնել ընդլայնելու ռադիոձածկույթը:

Հանրապետության հեռախոսակապը ՀՀ հետ հուսալի դարձնելու, ինչպես նաև ինտերնետ ցանցը ընդլայնելու համար Գորիս-Ստեփանակերտ հատվածում «Ղարաբաղ Տելեկոմ» ՓԲԸ-ի

կողմից իրականացվել է օպտիկամանրաթելային մալուխի տեղադրումը, որի շահագործումը նախատեսվում է 2011թ.:

Տրանսպորտ

Հաշվետու ժամանակահատվածում տրանսպորտի բնագավառի զարգացման ակնկալիքով ԼՂՀ կառավարության կողմից հաստատվել է «ԼՂՀ ընդհանուր օգտագործման ավտոմոբիլային տրանսպորտով ուղևորների կանոնավոր փոխադրումներն իրականացնող կազմակերպությունների ընտրության մրցույթների անցկացման կարգը»:

Հիմք ընդունելով վերոհիշյալ կարգի պահանջները սպասարկման իրավունքի հատկացման նպատակով մրցույթները կազմակերպվել են փաթեթային համակարգով:

Հաշվետու ժամանակահատվածում կազմակերպվել են մրցույթներ Ասկերանի, Հադրութի և Մարտակերտի թիվ 1 փաթեթների սպասարկման իրավունքի հատկացման նպատակով: Մրցույթների արդյունքներով սպասարկվող երթուղիների քանակը ավելացվել է 8 -ով, ստեղծվել է ներշրջանային ցանց և հանրապետության ավտոտրանսպորտային պարկը թարմացվել է 8 նոր և 8 բարվոք վիճակում գտնվող ավտոբուսներով:

2010 թվականի ընթացքում պարբերաբար կազմակերպվել են ավտոբուսների համալրման և փոխարինման մրցույթներ:

2010 թվականին 52 կազմակերպության և անհատ ձեռնարկատերերի տրամադրվել է մարդատար-տաքսի ավտոմոբիլներով ուղևորափոխադրումների կազմակերպման լիցենզիա և 158 ավտոմեքենա ստացել է լիցենզիայի ներդիրներ:

Տրամադրվել է նաև 3 ընդհանուր օգտագործման ուղևորատար ավտոմոբիլային տրանսպորտով կանոնավոր փոխադրումների կազմակերպման լիցենզիա:

Հաշվետու ժամանակահատվածում կազմակերպվել է տրանսպորտային միջոցների պարտադիր տեխնիկական զննության անցկացման գործունեության լիզենզավորման մրցույթի 2-րդ փուլը և հաղթող ճանաչված կազմակերպությանը տրամադրվել է համապատասխան լիցենզիա: Լիցենզավորված կազմակերպության կողմից տեխնիկական զննության է ենթարկվել 11470 ավտոմեքենա:

2009թ. դեկտեմբեր ամսում հանրապետություն ներկրված 4 հատ ՊԱԶ 3206 մակնիշի ավտոբուսները ներ են գրավվել տրանսպորտային ցանցում և առ այսօր սպասարկում են Եզնագոմեր-Բերձոր, Շալուա-Բերձոր, Կովասկան-Բերձոր և Քարվաճառ-Ստեփանակերտ երթուղիները:

Հաշվետու ժամանակահատվածում պարբերաբար ստուգվել է վերոհիշյալ ավտոբուսների աշխատանքը, ուսումնասիրվել դրանց վրա կատարվող ծախսերը:

Ի կատարումն ԼՂՀ կառավարության 2008թ հոկտեմբերի 28-ի թիվ 720 որոշման պահանջների, համապատասխան տեխզնություն է կատարվել և դրա հիման վրա մեկ դրական եզրակացություն է տրվել հանրապետությունում տրանսպորտային միջոց վարելու ուսուցում կազմակերպելու նպատակով լիցենզիա ստանալու համար դիմած կազմակերպությունների անհրաժեշտ տեխնիկական միջոցների հագեցվածության մասին:

2010թ. համատեղ մշակվել է Հայաստանի Հանրապետության և Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության տրանսպորտի ոլորտի լիազորված պետական կառավարման մարմինների միջև կնքվելիք հուշագրի նախագիծը: Քնարկվել են առկա խնդիրները և նախանշվել դրանց վերացման ուղղությունները:

Քաղաքացիական ավիացիա

Քաղաքացիական ավիացիայի զարգացումը, միջազգային ստանդարտներին համապատասխան անվտանգ թռիչքների իրականացումը ԼՂՀ կառավարության համար առաջնային խնդիրներից մեկն է:

2010 թվականին ավարտվել են «Ստեփանակերտ» օդանավակայանի շինարարական աշխատանքները, ավարտական փուլում է նաև օդանավակայանի տեխնիկական վերազինման գործընթացը: Օդանավակայանը հագեցված է ժամանակակից նավիգացիոն և լոկացիոն համակարգերով, որոնք հնարավորություն կտան իրականացնել անվտանգ թռիչքներ, օդային փոխադրումներով բավարարել հասարակական պահանջները և անհրաժեշտության դեպքում ապահովել պետության օդային տարածքի պաշտպանությունը և անվտանգությունը:

2010 թվականին ծրագրվել և մասամբ իրականացվել են օդանավակայանում ավիաուսումնական կենտրոնի ստեղծման, տեխնիկական միջոցների ձեռք բերման աշխատանքները: Կազմակերպվել են օդային երթևեկության սպասարկման կարգավարների դասընթացներ, ինչի արդյունքում դասընթացների մասնակիցները ձեռք կբերեն օդային երթևեկության կազմակերպման և սպասարկման համար անհրաժեշտ գիտելիքներ և հմտություններ: Նախապատրաստական աշխատանքներ են իրականացվել ավիացիոն մյուս մասնագիտությունների ուսումնական և վերապատրաստման դասընթացների կազմակերպչական աշխատանքներն ընթացքավորելու նպատակով: Ավիաուսումնական կենտրոնի ստեղծումը նպատակ ունի ԼՂՀ-ում ավիացիոն մասնագետներ պատրաստել և հետագայում նաև կազմակերպել վերապատրաստում: Այս ուղղությամբ աշխատանքները կշարունակվեն իրականացվել նաև 2011 թվականին:

2010 թվականին հաստատվել է ավիացիայի բնագավառում իրականացվող աշխատանքների և միջոցառումների հիմնական ծրագիրը, որի համաձայն սահմանվել են 2010-2011 թվականներին նախատեսվող աշխատանքների ժամանակացույցերը և պատասխանատու կատարողները:

Քաղաքաշինություն

Քաղաքաշինությունը հասարակության անմիջական կենսական շահերի հետ առնչվող տնտեսության գլխավոր ոլորտներից մեկն է: Յուրաքանչյուր պետության համար քաղաքաշինությունը ռազմավարական նշանակություն ունեցող ոլորտներից է, որի կայուն զարգացումը նպաստում է երկրի սոցիալ-տնտեսական զարգացմանն ուղղված մի շարք կարևորագույն հիմնախնդիրների լուծմանը :

ԼՂՀ պետական բյուջեում 2010թ. կապիտալ ներդրումների ծավալը կազմել է 13092.8 մլն դրամ: Բացի դրանից, ԼՂՀ կառավարության արտաբյուջետային միջոցների հաշվին իրականացվել են 1982.4 մլն դրամ գումարի շինմոնտաժային աշխատանքներ:

2010թ. կապիտալ ներդրումների պետական պատվերով կատարված աշխատանքների տվյալներն ըստ ճյուղերի հետևյալն է.

Բնակարանաշինություն

Բնակարանային խնդիրն առաջնահերթ տեղ է զբաղեցնում Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության բնակչության սոցիալական հիմնախնդիրների շարքում: 2010թ. կապիտալ ներդրումների ծրագրով բնակարանաշինությանը հատկացվել է **2556.2** մլն դրամ: Բնակարանաշինությունը ծավալվել է հետևյալ հիմնական ուղղություններով.

1. Չոհված ազատամարտիկների ընտանիքների բնակարանների վերանորոգում և կառուցում, որի համար պետական բյուջեից հատկացվել է **592.8** մլն դրամ:

2. Այլ սոցիալական խմբերին պատկանող ընտանիքների բնակելի տների վերանորոգման և կառուցման նպատակով 2010թ. հատկացվել է **405.5** մլն դրամ:

3. Վերաբնակիչների և փախստականների սոցիալական խնդիրների լուծման ծրագրով 2010թ. ԼՂՀ պետական բյուջեից հատկացված գումարը կազմել է **885. 5** մլն դրամ:

4. ԼՂՀ-ում ծնելիության և բազմազավակության խթանման միջոցառումների իրականացման նպատակով 2010թ. հատկացվել է **384.5** մլն դրամ:

5. ԼՂՀ ՊԲ սպայակազմի բնակարանային խնդիրների լուծման համար Ստեփանակերտ քաղաքի նախկին կահույքի ֆաբրիկայի տարածքում շարունակվում է 45 բնակարանոց բնակելի շենքի շինարարությունը:

Բնակարանաշինության ծրագրով շարունակվել է ԼՂՀ շրջաններում **բնական աղետներից վնասված բնակելի տների վերանորոգման դիմաց շինանյութերի տրամադրումը**, որի համար թվով 570 ընտանիքների հատկացվել են 295.6 մլն դրամ գումարի շինանյութեր:

ԼՂՀ շրջկենտրոններում բազմաբնակարան բնակելի շենքերի պահպանման նպատակով 2010թ. պետական բյուջեից հատկացվել է 97.0 մլն դրամ:

Կրթություն

Կրթության ոլորտում շարունակվում է դպրոցական և նախադպրոցական տարիքի երեխաների ուսումնադաստիարակչական պրոցեսը հարմարավետ շենքային պայմաններում կազմակերպելու ուղղությամբ: Այդ նպատակով 2010թ. կատարվել է **1446.3** մլն դրամի կապիտալ ներդրումներ:

Գազաֆիկացումից զուրկ բնակավայրերում, դպրոցական շենքերի ջեռուցումն ապահովելու նպատակով, սկսվել է փայտով ջեռուցվող նոր համակարգի տեղադրումը:

2010թ. շարունակվել է «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի հետ համաֆինանսավորման սկզբունքով դպրոցաշինության ծրագիրը:

Միաժամանակ, «Սեյվ դե Չիլդրեն» ընկերության հետ համաֆինանսավորման ծրագրով իրականացվել են Ստեփանակերտի թիվ 1 դպրոցի նոր մասնաշենքի և մարզադահլիճի կառուցման աշխատանքները:

Համաֆինանսավորման ծրագրով ԼՂՀ կառավարության կողմից հատկացվել է 853.0 մլն դրամ:

2010թ. կապիտալ ներդրումները **մշակույթի և սպորտի** բնագավառում կազմել են 350.1 մլն դրամ:

Հասարակական և վարչական նշանակության օբյեկտներում ներդրվել է 3484.5 մլն դրամ:

Առողջապահության ոլորտի կապիտալ ներդրումները կատարվել են արտաբյուջետային միջոցների՝ հիմնականում «Գարաբաղ Տելեկոմ» ՓԲԸ-ի կողմից կատարված նուտքերի հաշվին: Բացի այդ, այս ոլորտին 2010թ. պետական բյուջեից հատկացվել է 48.6 մլն դրամ:

ԼՂՀ ավտոճանապարհների վերակառուցման, վերանորոգման և պահպանման նպատակով հատկացվել է 2521.5 մլն դրամ:

Քաղաքաշինության ոլորտի կարևորագույն խնդիրներից է շինարարության որակի բարձրացումը, (Այդ ուղղությամբ ձեռնարկվել են որոշակի միջոցներ) մասնավորապես, «Լիցենզավորման մասին» ԼՂՀ օրենքում վերականգնվել է որակի տեխնիկայի լիցենզավորման դրույթը :

Առանձնակի ուշադրություն է դարձվել նախագծա - նախահաշվային փաստաթղթերի մշակման որակի բարձրացման և կատարելագործման վրա, այն համապատասխանեցնելով նախագծման ժամանակակից պահանջներին:

ԼՂՀ քաղաքաշինության նախարարության քաղաքաշինության բնագավառում իրավախախտումների համար գործերի քննության հանձնաժողովին է ներկայացվել թվով 8 արձանագրություններ, որոնց հիման վրա նշանակվել է տուգանք՝ 650.0 հազ. դրամ ընդհանուր գումարի չափով:

2010 թվականի ընթացքում համապատասխան հայտերի սահմանված կարգով քննարկումից հետո՝ թվով 61 կազմակերպությունների տրամադրվել է քաղաքաշինության բնագավառի թվով 64 լիցենզիա: Դադարեցվել է 34 կազմակերպությունների 40 լիցենզիաների գործունեությունը: Երկարաձգվել է 31 կազմակերպությունների 37 լիցենզիաների գործունեությունը:

Չրային տնտեսություն

Ռոռզման համակարգ

2010թ. Լեռնային Գարաբաղի Հանրապետության պետական բյուջեի միջոցների հաշվին իրականացվող կապիտալ ներդրումների պետական պատվերով նախատեսված ռոռզման և բնակավայրերի խմելու ջրի մատակարարման համակարգերի բարելավման ծրագրերով հիմնական շեշտը դրվել է ջրերի ամբարման, ջրանցքներից ջրի կորուստների նվազեցման և դրա շնորհիվ ռոռզելի հողերի ջրապահովության բարձրացման ու ռոռզելի նոր հողատարածքների ավելացման, ջրատնտեսական օբյեկտների նորոգման, վերականգնման, կառուցման, ջրհեղեղներին ու երաշտներին դիմակայման, դրանց աղետաբեր հետևանքները կառավարելու համար պահանջվող

որակի և անհրաժեշտ քանակի ջրով ապահովելու հնարավորությունների ստեղծման, ջրի հաշվառման համակարգի ներդրման և զարգացման, ջրի տնտեսմանն ուղղված միջոցառումների իրականացման վրա:

2010թ. կատարվել են հետևյալ շինմոնտաժային աշխատանքները.

- շարունակվել են «Սովետարիս» ջրանցքի երեսապատման աշխատանքները, ավարտին է հասցվել երկրորդ փուլում նախատեսված՝ Ասկերանից մինչև «Թունել» կոչվող տեղամասի կառուցապատումը,

- «Վարանդա» ջրամբարի ձախափնյա և աջափնյա ջրանցքները վերականգնվել են, ձախափնյա ջրանցքը միացվել է ներտնտեսային ջրանցքին,

- ավարտական փուլ է հասցվել «Թրդե գետի հոսքի տեղափոխում Սարսանգի ջրամբար» օբյեկտը,

- շահագործման է հանձնվել «Խաթունարիս ջրանցքի բետոնացում վերջնամասից 5-10կմ» օբյեկտը:

- կատարվել են Նոր Սեյսուլան-Հովտաշեն-Նոր Այգեստան ջրատարի վերականգնման աշխատանքները,

- վերակառուցվել է Խաչեն-Խրամորթ խողովակաշարը,

- ավարտվել են «Սովետարիս-Խաթունարիս» ոռոգման ջրատարի կառուցման շինմոնտաժային աշխատանքները:

Ջրամատակարարման և ջրահեռացման համակարգերի ոլորտ

Բնակավայրերի ջրամատակարարման արդյունավետության շարունակական բարելավման, փոքր հզորության տեղային ջրամատակարարման համակարգերի ներդրմանն աջակցության, բնակավայրերի ջրամատակարարման ապահովման հիմնախնդիրների լուծման նպատակով բնակավայրերում կատարված մոնիտորինգի արդյունքում հիմնականում ուշադրություն է դարձվել շրջանների բնակավայրերին պահանջվող ջրի որակի և անհրաժեշտ քանակի շարունակական և անվտանգ ջրամատակարարման, ջրի հաշվառման, տնտեսման, կորուստների նվազեցման, ջրամատակարարման համակարգերի վերականգնման և կառուցման, ինչպես նաև համակարգի կառավարման մեխանիզմների կատարելագործման աշխատանքներին:

Հաշվետու տարում հանրապետության 24 համայնքներում իրականացվել են ջրամատակարարման համակարգերի կառուցման, վերանորոգման շինմոնտաժային աշխատանքներ, 18 համայնքներում վերակառուցվել են ներքին ցանցը և օրվա կարգավորիչ ջրավազանները, իսկ 6 համայնքներում՝ մայրուղային սնուցող ջրատարները և օրվա կարգավորիչ ջրավազանները:

2010 թվականին Մարտակերտի շրջանում կառուցվել և շահագործման է հանձնվել.

- «Մարտակերտ քաղաքի ջրամատակարարման համար խորքային արտեզյան պոմպերի վերանորոգում» օբյեկտը ,

- «Մարտակերտի շրջանի Թալիշ գյուղի ջրամատակարարման համար խորքային պոմպի և մայրուղային ջրագծի վերանորոգում» օբյեկտը,

- «Մատաղիս գյուղի ջրամատակարարման ցանցի վերակառուցում» օբյեկտը,

- «Մարտակերտ քաղաքի «Դավլաքանց աղբյուր»-առաջին միջանկյալ ջրամբար» ջրագծի վերակառուցում» օբյեկտները,

- «Լազարահող գյուղի ջրամատակարարում, դիտահորերի և ջրահաշվիչների տեղադրում» օբյեկտը շարունակական է, հետագա աշխատանքները կիրականացվեն 2011 թվականին:

ԼԴՀ Մարտունու շրջանում իրականացվել և շահագործման է հանձնվել.

- «Խնուշինակի ջրամատակարարման ցանցի վերականգնում» օբյեկտը,

- «Քարահունջ բնակավայրի ջրամատակարարման սուբարտեզյան ջրհորի փորում և ներքին ցանցի կառուցում» օբյեկտը,

- «Սոս գյուղի խմելու ջրի ջրամատակարարման համակարգի վերակառուցում» օբյեկտը:

Նշված համայնքներում տեղադրվել են ջրահաշվիչներ և դիտահորեր, որի արդյունքում համայնքի բնակչությունը ապահովված է շուրջօրյա ջրամատակարարմամբ:

Դիտահորեր և ջրահաշվիչներ տեղադրվել են նաև շրջանի Նոր Շեն, Եմիշճան գյուղերում:

ԼԴՀ Ասկերանի շրջանում շահագործման է հանձնվել ենթածրագրով նախատեսված.

- «Ասկերանի ջրատարի սնուցում Հովսեփավանի օրվա կարգավորիչ ջրավազաններից» օբյեկտը,

- «Խնապատ գյուղի դարոցի ջրամատակարարում» օբյեկտը,

- «Ասկերանի շրջանի Նախիջևանիկ և Վարդաձոր գյուղերի ջրամատակարարում» օբյեկտը,

- «Ասկերանի շրջանի Հովսեփավան գյուղի ջրամատակարարում» օբյեկտը,

- «Նախիջևանիկ ճնշումային ջրագծի մասնակի վերանորոգում» օբյեկտը:

«Ասկերանի շրջանի Բերքաձոր գյուղի ջրամատակարարման համակարգի կառուցում» և «Ասկերանի շրջանի Հովսեփավան գյուղի ջրամատակարարում» օբյեկտների հետ կապված աշխատանքների մի մասն իրականացվել է 2010 թվականին, իսկ ավարտին կհասցվեն 2011 թվականին:

ԼԴՀ Հաղորթի շրջանում ավարտվել և շահագործման է հանձնվել «Ջրակուս գյուղի ջրամատակարարում» օբյեկտը:

«Մեծ Թաղեր-Ազոխ-Դրախտիկ գյուղերի ջրամատակարարման համակարգի կառուցում» օբյեկտի ներքին ցանցերի հետ կապված աշխատանքների մի մասը իրականացվել է 2010 թվականին, աշխատանքներն ավարտին կհասցվեն 2011 թվականին:

ԼԴՀ Քաշաթաղի շրջանում շահագործման է հանձնվել ենթածրագրով նախատեսված «Կովսական քաղաքի ներքին ջրամատակարարման ցանցի վերականգնում» օբյեկտը:

ԼԴՀ Քաշաթաղի շրջանում «Տիգրանավան գյուղի ջրամատակարարում» օբյեկտում շուրջօրյա ջրամատակարարում ապահովելու նպատակով տեղադրվել են ջրահաշվիչներ և դիտահորեր: Իսկ «Միջնավան-Վան ջրատարի վերականգնում» օբյեկտում աշխատանքները շարունակական են և ավարտին կհասցվեն 2011 թվականին:

Բնակավայրերի ջրամատակարարման բարելավման առաջնահերթ պահանջարկը բավարարելու համար տեղական ինքնակառավարման մարմինների խնդրանքով և շրջվարչակազմերի միջնորդությամբ կառավարության կողմից պետական միջոցների հաշվին ձեռք են բերվել պոլիէթիլենային խողովակներ, ձևավոր մասեր, ինչպես նաև ցեմենտ, որոնք ըստ

հայտերի բաշխվել են հանրապետության 29 համայնքների՝ համայնքի բնակչության ուժերով իրենց իսկ ներտնտեսային ջրամատակարարման համակարգերը բարելավելու նպատակով:

Չբոսաշրջություն

Չբոսաշրջության զարգացման ոլորտ

2010 թվականի ԼՂՀ զբոսաշրջության զարգացման ծրագրի և ծրագրի իրականացման միջոցառումների ցանկի համաձայն կատարվել են հետևյալ աշխատանքները.

Տարվա ընթացքում մշտապես իրականացվել են քարոզչական աշխատանքներ՝ ուղղված ԼՂՀ զբոսաշրջային ներուժի գովազդմանը:

Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության զբոսաշրջային արդյունքը առանձին տաղավարով ներկայացվել է Սիլանում և Լոնդոնում անցկացվող միջազգային ամենամյա զբոսաշրջային ցուցահանդեսներում:

՝Google Earth՝ համացանցային ծրագրի միջոցով կատարվել է Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության զբոսաշրջային ներուժի քարոզչական աշխատանք, տեղադրվել են Ղարաբաղի զբոսաշրջագրավիճակագրությունների շուրջ 150 բարձրակ լուսանկարներ:

Երկրորդ կիսամյակում բացվել է Շուշիի «KARABAKHInformation» զբոսաշրջային տեղեկատվական կենտրոնը, որը հյուրընկալել է հարյուրավոր այցելու, ում տրամադրվել են հավաստի և անվճար տեղեկություններ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունում գործող զբոսաշրջային ենթակառուցվածքների և այլ ծառայությունների վերաբերյալ:

ՀՀ Սփյուռքի նախարարության նախաձեռնությամբ կազմակերպվել են ճանաչողական այցեր Հայաստանի Հանրապետությունից, ԱՄՆ-ից, Պարսկաստանից, Կանադայից և Ռուսաստանից ժամանած լրագրողների համար՝ ուղղված Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության զբոսաշրջային ռեսուրսներին տեղում ծանոթացնելու և Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունը միջազգային շուկայում որպես զբոսաշրջավայր պատշաճ ներկայացնելու խնդրին:

Թարգմանվել են ռուսերեն և տպագրվել առանձին զբոսաշրջային օբյեկտներին նվիրված բուկլետներ և գրքույկներ՝ «Ստեփանակերտ», «Գանձասար», «Արցախի գորգերը»՝ 6000 ընդհանուր տպաքանակով:

Մշտապես կատարվել են աշխատանքներ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության զբոսաշրջային պաշտոնական կայքէջի (www.karabakh.travel) վրա՝ ուղղված դրա ռուսալեզու տարբերակի վերանայմանն ու թարմացմանը, նրա անգլերեն և այլ լեզվով թարգմանությանը:

Կատարվել են ԼՂՀ տարածքում դեպի զբոսագրավչության օբյեկտներ տանող մայրուղիների վրա տեղադրված ճանապարհային ցուցանակների սպասարկման և վերանորոգման աշխատանքներ:

Աշխատանքներ են տարվել զբոսաշրջագրավչության օբյեկտների տեղեկատվական վահանակների պատրաստման և տեղադրման ուղղությամբ:

Կատարվել են օրենսդրական դաշտի կարգավորմանը և զբոսաշրջության ոլորտի զարգացմանն ուղղված աշխատանքներ, ընդունվել են մի շարք իրավական ակտեր,

մասնավորապես «Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ԼՂՀ օրենքում լրացումներ կատարելու մասին» ԼՂՀ օրենքը, որի համաձայն անմիջական արտադրողի կողմից Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունում արտադրված ձեռագործ գորգերի իրացումը և Հայաստանի Հանրապետության անձանց մատուցվող զբոսաշրջային ծառայությունները, ինչպես նաև զբոսաշրջային գործակալությունների կողմից մատուցվող ծառայություններն (ուղևորությունները, ճանապարհորդությունները, էքսկուրսիաները) որոնք իրականացվում են Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության տարածքում, ազատվում են ԱԱՀ-ից:

Պատմամշակութային հուշարձանների վերականգնման ու բարեկարգման ոլորտ

2010թ. ընթացքում հուշարձանների ամրակայման, վերականգնման ու բարեկարգման բնագավառում իրականացվել են զգալի աշխատանքներ: Ավարտին են հասցվել «Տիգրանակերտ» արգելոցի հուշարձանների վերականգնման, հարմարեցման և բարեկարգման աշխատանքները: «Տիգրանակերտ» արգելոցի տարածքում տեղադրվել է ՕԳ 10 ԿՎ և ԿՏՊ ԿՎ 160 ԿՎԱ հզորությամբ ենթակայան:

Իրականացվել են Շուշի քաղաքի տեղեկատվական կենտրոնի առաջին հարկի վերանորոգման աշխատանքները:

Մասամբ աշխատանքներ են իրականացվել Ամարասի վանքի, Դադիվանքի և Տողի մելիքական սպարանքի վերականգնման ուղղությամբ, որոնք կրում են շարունակական բնույթ:

Իսլամական մշակույթի ժառանգության պահպանման ծախսերից իրականացվել են Աղդամի տարածքում գտնվող պարսկական մզկիթի և շրջակա տարածքի մաքրման աշխատանքները, Շուշիի ներքին մզկիթի շենքի ներսի և բակի տարածքի մաքրման աշխատանքները և Շուշիի ներքին մզկիթի տարածքի ցանկապատման աշխատանքները:

Պատմամշակութային հուշարձանների մաքրման և բարեկարգման աշխատանքներից իրականացվել են «Տիգրանակերտ» արգելոցի տարածքում գտնվող պատմության և մշակույթի հուշարձան հանդիսացող ամրոցի մերձակա տարածքի մաքրման աշխատանքները, Բովուրխանի վանքի տարածքի մաքրման աշխատանքները և Շուշիի Ավան սպարապետի սպարանքի ներսի և բակի մաքրման աշխատանքները:

Պատմամշակութային հուշարձանների նախագծա-նախահաշվային փաստաթղթերի կազմման աշխատանքներից իրականացվել են Դադիվանքի տաճարի նախագծա-նախահաշվային փաստաթղթերի կազմման աշխատանքները, «Տիգրանակերտ» հնավայրի աղբյուր-իջևանատան վերականգնման և բարեկարգման, նախագծով նախատեսված առանձին կառույցների նախագծա-նախահաշվային փաստաթղթերի կազմման աշխատանքները, Սարուշեն գյուղի Փիրումաշեն եկեղեցու նախագծա-նախահաշվային փաստաթղթերի կազմման աշխատանքները, Տողի մելիքական սպարանքի ընդունարանի նախագծա-նախահաշվային փաստաթղթերի կազմման աշխատանքները, Շուշի քաղաքի Ելիզավետապոլյան դարպասների էսքիզային նախագծի կազմման աշխատանքները, Շուշի քաղաքի պատմամշակութային հիմնավորման նախագծի կազմման աշխատանքները, որն ավարտին կհասցվի 2011 թվականին և

Ստեփանակերտ քաղաքի պատմաերկրագիտական թանգարանի ճարտարապետական էլեմենտների նախագծային փաստաթղթերի կազմման աշխատանքները:

Պատմամշակութային հուշարձանների պահպանության և ուսումնասիրման ոլորտ

2010թ. ընթացքում հուշարձանների պահպանության և ուսումնասիրման բնագավառում իրականացվել են հետևյալ աշխատանքները.

- ուսումնասիրվել և վկայագրվել է 653 պատմամշակութային հուշարձան: Կազմվել է 155 հուշարձանի պահպանության գոտի.

- հուշարձանների ուսումնասիրման շրջանակներում պեղման-ուսումնասիրման աշխատանքներ են իրականացվել Ագոխի քարանձավում, Տիգրանակերտ հնավայրում և Տողի մելիքական ապարանքում.

- ընթացքավորվել են հուշարձանների սեփականության իրավունքի գրանցման գործառույթները.

- իրականացվել են գնումներ մասնագիտական գրադարանի համալրման համար.

- հուշարձանների քարոզչության շրջանակներում տպագրվել են գրքույկներ (Եղիշե ավագ քահանա Գեղամյանցի (Հայկունի) «Ուղեգնացական նկատողությանք», «Արցախի հրաշալիքները» բրոշյուր (անգլերեն), «Հայ ճարտարապետության մահմեդական հուշարձանները» բրոշյուր):

Թանգարանային գործի զարգացման ոլորտ

Համաձայն ապագայում բացվելիք գորգի և ձեռագործության թանգարանի ցուցանմուշների ձեռքբերման ծրագրի՝ գնվել են ձեռագործ կարպետներ, ասեղնագործ մաֆրաշ, ուղեգորգեր, գորգեր, կարպետներ: Թանգարաններին ցուցաբերվել է գիտամեթոդական աջակցություն: Իրականացվել են «Արցախի պետական պատմաերկրագիտական թանգարանի գորգերը» հայերեն, ռուսերեն, անգլերեն գիրք-ալբոմի նախապատրաստական և հրատարակչական աշխատանքները: Կազմակերպվել են «Տիգրանակերտ» հնագիտական թանգարանի ժամանակավոր, Գանձասարի 770-ամյակին նվիրված ցուցադրությունները:

Կրթություն և գիտություն

ԼՂՀ-ում կրթության համակարգի կառուցվածքի հիմքը «Կրթության մասին» ԼՂՀ օրենքն է:

Արցախում պետական կրթական քաղաքականությունը գործնականում իրականացվում է ԼՂՀ օրենքների, ԼՂՀ կառավարության որոշումների, ԼՂՀ կրթության և գիտության նախարարության հրամանների և ընդհանուր աշխատանքային պլանի շրջանակներում: Այդ քաղաքականության հիմքում զուգակցվում են ազգային և համաշխարհային /միջազգային/ նորարարությունները, ինչն առավել բարձր որակ ապահովելու նպատակ է հետապնդում:

Կրթության և գիտության բնագավառին նոր թափ հաղորդելու, ուսման որակը բարձրացնելու և այսօրվա պահանջներին համապատասխանեցնելու նպատակով 2010 թվականին համակարգում իրականացվել են մի շարք բարեփոխումներ: Հանրակրթությունը, որը ներառում է

նախադպրոցական, տարրական, հիմնական և միջնակարգ ընդհանուր կրթությունը, որպես կրթության ոլորտի հիմնական գերակայություն, դիտարկվել է բարեփոխումների շարունակական իրականացման համար մատուցվող ծառայությունների որակի և արդյունավետության տեսանկյունից: 2010 թվականին շարունակվել է պետական նախադպրոցական ուսումնական հաստատություններ ստեղծելու պետական քաղաքականությունը: Իրականացվել են միջոցառումներ, նպատակ ունենալով երեխաներին նախապատրաստել տարրական դպրոցին, ապահովել դպրոցներին կից նախադպրոցական և նախապատրաստական խմբերի գործունեությունը՝ մեծացնելով նախադպրոցական կրթական ծրագրերում երեխաների ընդգրկվածությունը:

Այսպես, 2010 թվականին ԼՂՀ --ում բացվեց չորս պետական մանկապարտեզ.

ա/ Ստեփանակերտի թիվ 2 մանկապարտեզ՝ 8 խմբով՝ 230 երեխայի ընդգրկմամբ: Շենքը կապիտալ վերանորոգման ենթարկվեց «Բեյզ Սեթըլս» ՓԲԸ-ի հատկացրած միջոցներով.

բ/ Վանք գյուղի պետական մանկապարտեզ՝ 4 խմբով, 110 երեխայի ընդգրկմամբ: Շենքը կառուցվեց և կահավորվեց բարերար Լևոն Հայրապետյանի միջոցներով.

գ/ Այգեստան գյուղի պետական մանկապարտեզ՝ 2 խմբով, 50 երեխայի ընդգրկմամբ.

դ/ Քարին տակ գյուղի պետական մանկապարտեզ՝ մեկ խմբով, 25 երեխայի ընդգրկմամբ:

Կրթական բարեփոխումների արդյունքում փոխվել է կրթական համակարգի կառավարման սեկտորը: Այս կապակցությամբ մշակվել ու ամրագրվել են համապատասխան նորմատիվային փաստաթղթեր: Մասնավորապես հաստատվել է «Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության պետական հանրակրթական ուսումնական հաստատություն» պետական ոչ առևտրային կազմակերպության օրինակելի կանոնադրությունը, «Հանրակրթական ուսումնական հաստատության ղեկավարման իրավունք /հավաստագիր/ ստանալու քննության կազմակերպման և անցկացման կարգը», «Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության պետական ուսումնական հաստատությունների պետական ոչ առևտրային կազմակերպության կոլեգիալ կառավարման մարմնի՝ խորհրդի ձևավորման» կարգը: ԼՂՀ կառավարության 2010թ. դեկտեմբերի 30-ի N920-Ն որոշմամբ հաստատվել են հանրակրթական, ուսումնական հաստատության ուսուցչի ատեստավորման, տարածքային և հանրապետության հանձնաժողովների ձևավորման և գործունեության, ատեստավորման միջոցով որակավորում ստացած հանրակրթական, ուսումնական հաստատությունների մանկավարժական աշխատողներին հավելավճար տալու կարգերը, Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության ընդհանուր ծրագրեր իրականացնող հանրակրթական ուսումնական հաստատության մանկավարժական աշխատողներին պաշտոնների անվանացանկը և նկարագրերը, հանրակրթական ուսումնական հաստատության, ուսուցչի որակավորման տարակարգերի բնութագրիչները:

2010 թ. դեկտեմբերի 28-ին Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության կառավարության կողմից ընդունվել է «Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության հանրակրթական ուսումնական հաստատության գործունեության ներքին և արտաքին գնահատման չափանիշները և իրականացման կարգը հաստատելու մասին» N883-Ն որոշումը:

ԼՂՀ կրթության և գիտության նախարարության որդեգրած կրթական քաղաքականության բարեփոխումներից է ուսուցիչների վերապատրաստման աշխատանքների շարունակական իրականացումը: Ուսուցիչների վերապատրաստման գործընթացը հետապնդում է նրանց մասնագիտական, մեթոդամանկավարժական գիտելիքների հարստացման, ժամանակակից մանկավարժական տեխնոլոգիաներին հաղորդակցվելու նպատակ:

Բարեփոխումներ են կատարվել նաև հատուկ կրթության ոլորտում: Բարեփոխումների արդյունավետ իրականացումը հնարավոր է միայն համապատասխան համալիր միջոցառումների աստիճանական իրականացման դեպքում: Զգալի աշխատանքներ են տարվել կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող երեխաների կրթության կազմակերպման գործընթացում առկա հիմնախնդիրների լուծման ուղղությամբ, մասնավորապես դասագրքերի և ուսումնամեթոդական գրականության ձեռք բերման, ներառական կրթության մանկավարժների, սոցիալական և հատուկ մանկավարժների ու հոգեբանների պատրաստման ու վերապատրաստման ուղղությամբ:

Հանրակրթության ոլորտում բարեփոխումների հիմնական խնդիրը հանդիսացող կրթության որակի և արդյունավետության բարձրացման նպատակով 2010թ. շարունակվել է հանրակրթական դպրոցների նյութատեխնիկական հիմքի համալրումը ուսումնալաբորատոր սարքերով, դիտողական պարագաներով, համակարգչային ու պատճենահանող սարքերով, շարունակվել են դպրոցաշինության, մանկավարժական կադրերով ապահովման և այլ աշխատանքներ:

Կրթության ոլորտում պետական քաղաքականության առաջնահերթ խնդիր է հանդիսացել ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաների մուտքը կրթական հաստատություններ. նորացվել է հանրակրթական դպրոցների համակարգչային բազան, կրթօջախները ապահովվել են ժամանակակից տեղեկատվական կաբինետներով, ինչը հնարավորություն կտա հետագայում ստեղծելու ընդհանուր կրթական ցանց:

2010 թվականին շարունակվել է հանրակրթական դպրոցների առաջին դասարաններ ընդունվող սովորողներին 20 հազարական դրամ գումար հատկացնելու, հանրակրթական դպրոցների աշակերտներին անվճար դասագրքերով, իսկ ուսուցիչներին՝ մեթոդական գրականությամբ, ծրագրերով և ուսումնական այլ նյութերով ապահովելու ծրագրերը:

Կատարվել է արտադպրոցական հիմնարկների բովանդակային բարելավում՝ հաշվի առնելով դպրոցականների հետաքրքրությունները, լրացուցիչ ծառայությունների ոլորտի ընդլայնում, արտադպրոցական, մարզական և ռազմամարզական ծրագրերի և միջոցառումների իրականացում, սովորողների ամառային հանգստի կազմակերպման նպատակով ռազմամարզական և մանկապատանեկան ճամբարների գործունեության ապահովում: Ռազմամարզական ճամբարում 2010 թ. կազմակերպվել է 15 սիյուռքահայ պատանիների հանգիստը:

Զգալիորեն բարելավվել են հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների շենքային պայմաններն ու ուսումնանյութական հագեցվածությունը:

Աշխատանքներ են իրականացվել արհեստագործական և միջին մասնագիտական կրթության կայացման ու հետագա զարգացման ուղղությամբ, կահավորվել են

արհեստագործական կաթինետներ ու լաբորատորիաներ, հատկացվել են տրանսպորտային միջոցներ, գործիքներ ու սարքավորումներ:

Անհրաժեշտ քայլեր են ձեռնարկվում հանրապետությունում կրթական օջախների կառուցման, վերանորոգման ու վերագինման, համակարգի աշխատակիցների սոցիալական վիճակի և աշխատանքային պայմանների բարելավման համար:

Բարձրագույն կրթության ոլորտի առաջընթաց քայլ էր կրեդիտային համակարգի ներդրումը: Անցումը կրեդիտային համակարգին բարձրացրել է ուսանողների և դասախոսների պատասխանատվությունը, հիմքեր է ստեղծել բուհական կրթության որակի բարձրացման, Բոլոնիայի գործընթացի մասնակից երկրների կրթական աստիճանների սահուն անցման, ինչպես նաև որակավորման աստիճաններին համապատասխան դիպլոմների փոխճանաչելիության համար:

Այս ոլորտի առաջընթաց քայլերից է նաև միասնական քննությունների ընթացակարգով ընդունելության կազմակերպումը, կիսամյակային քննությունների կազմակերպման գործընթացում սուբյեկտիվ գործոնների աստիճանական հաղթահարումը, պրոֆեսորադասախոսական կազմի համալրման նպատակով երիտասարդ գիտամանկավարժական կադրերի և այլ ճյուղերի որակյալ մասնագետների պատրաստման նպատակով ԼՂՀ բուհերի մագիստրոսական և ասպիրանտական կրթական ծրագրերով որակյալ ուսուցման կազմակերպումը, ինչպես նաև Հայաստանի Հանրապետության պետական բուհերում անհրաժեշտ մասնագետների պատրաստումը:

Գիտության ոլորտի զարգացման ուղղությամբ աստիճանաբար կենսագործվել են Արցախի գիտական կենտրոնի գործունեության ծրագրերը:

2010 թվականին կենտրոնն իրականացրել է 6 գիտական աշխատանքների ֆինանսավորում: ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիայի ու նրա կառույցների աջակցությամբ և ԼՂՀ պետական բյուջեով հատկացված միջոցներով կահավորվել են երեք գիտական լաբորատորիաներ, որոնցում հնարավոր կլինի իրականացնել գիտական հետազոտություններ:

ԼՂՀ կրթության և գիտության նախարարությունն աշխատանքներ է տանում գիտամանկավարժական կադրերի երիտասարդացման ուղղությամբ: Յուրաքանչյուր տարի մասնագիտական կադրերի անհրաժեշտության ճշգրտման միջոցով սահմանվում են մագիստրական և հետբուհական կրթության նպատակային տեղերը: 2010-2011 ուսումնական տարում կազմակերպվել է նաև հինգ բակալավրի և ինտերնի որակավորմամբ շրջանավարտների մագիստրական և հետբուհական կրթությունը:

Առողջապահություն

Բնակչության առողջության պահպանումը պետության կողմից դիտարկվում է որպես ազգային անվտանգության ապահովման կարևորագույն խնդիրներից մեկը:

2010թ. առողջապահության ոլորտի գործունեության քաղաքականության հիմքում դրված են եղել բնակչության առողջության պահպանման և բարելավման հստակորեն սահմանված հետևյալ հիմնական արժեքները՝ բուժօգնության տրամադրման հավասարություն, արդարություն,

մատչելիություն, բժշկական օգնության որակի ապահովում, ֆինանսական միջոցների արդյունավետ օգտագործում:

Առողջապահության ոլորտում պահպանվել են պետության կողմից իրականացվող քաղաքականության ներքոհիշյալ գերակա ուղղությունները՝ մատչելի և որակյալ բժշկական օգնության ապահովումը, հիգիենիկ և հակահամաճարակային անվտանգության ապահովումը, առողջության առաջնային պահպանման ապահովումը, մոր և մանկան առողջության ապահովումը, սոցիալապես անապահով և առանձին (հատուկ) խմբերում ընդգրկված անձանց բժշկական օգնության ապահովումը, բժշկական օգնության որակի բարելավումը, դեղորայքային ապահովումը, տեղեկատվական համակարգի կատարելագործումը: Իրագործելով ԼՂՀ կառավարության որդեգրած քաղաքականությունը և 2010 թվականի ծրագրերով նախատեսված միջոցառումները՝ ԼՂՀ առողջապահության նախարարությունը հատուկ ուշադրություն է դարձրել ԼՂՀ շրջանների առողջապահական կառույցների համաչափ զարգացման բնագավառում ֆինանսական միջոցների արդյունավետ օգտագործման, առողջության առաջնային պահպանման, մոր և մանկան առողջության, ծննդօգնության մակարդակի, բժշկական օգնության որակի և մատչելիության բարձրացման, բուժօգնության տեխնիկական վերազինման, օրենսդրական դաշտի բարելավման և այլ խնդիրների:

Ելնելով առողջապահության ոլորտի ծրագրային գերակայություններից՝ 2010թ. առողջապահական պետական նպատակային ծրագրեր են հանդիսացել.

- բնակչության հիգիենիկ և հակահամաճարակային անվտանգության ապահովման ծրագիրը,
- բնակչության առողջության առաջնային պահպանման ծրագիրը,
- մոր և մանկան առողջության պահպանման ծրագիրը,
- բնակչության սոցիալապես անապահով և առանձին /հատուկ/ խմբերում ընդգրկված անձանց բժշկական օգնության ծրագիրը,
- սոցիալական կախվածություն և հատուկ նշանակություն ունեցող հիվանդությունների դեմ պայքարի ծրագիրը:

Ամենամյա առողջապահական պետական նպատակային ծրագրի շրջանակներում շարունակվել է բնակչության առողջության առաջնային պահպանման ապահովումը: Իրականացվել են առաջնային բուժօգնության որակի բարձրացմանն ուղղված միջոցառումներ՝ հատուկ ուշադրություն դարձնելով գյուղական բնակչության կարիքներին:

Առաջնային բուժօգնության օղակի աշխատանքները լիարժեք իրականացնելու համար կազմակերպվել են բազմաթիվ այցեր տարբեր շրջաններ և գյուղեր՝ տեղում ծանոթանալով առկա խնդիրներին և հնարավորության սահմաններում տալով համապատասխան լուծումներ: Առողջության առաջնային պահպանման /ԱՄՊ/ բժիշկները ամիսը մեկ անգամ, իսկ նեղ մասնագետները /վիրաբույժ, ակնաբույժ, նյարդաբան, քիթ-կոկորդ-ականջաբան, սրտաբան/ տարեկան երկու անգամ, համաձայն տվյալ բժշկական կազմակերպության տնօրենի հրամանով հաստատված ժամանակացույցի, այցելություններ են կատարել կցագրված գյուղական համայնքներ և տեղում կատարել բնակչության ընդունելություն: ԼՂՀ առողջապահության

համակարգի 2010 թվականի նշանակալի ձեռքբերում կարելի է համարել «Հանրապետական հիվանդանոց» ՓԲԸ-ում հեմոդիալիզի բուժում ստացող հիվանդների համար «AQUA» ֆիլտր սարքի, ինչպես նաև հումանիտար հիմունքներով հինգ հատ դիալիզի սարքերի ձեռքբերումը, որը թույլ կտա սպասարկել մինչև 28 հիվանդ:

Առողջապահության բնագավառում հիմնական գերակայություն է համարվել առաջնային (ամբուլատոր-պոլիկլինիկական) բուժօգնությունը:

2010թ. շարունակվել են առաջնային (ամբուլատոր-պոլիկլինիկական) բուժօգնության օղակի դերի բարձրացմանը, կանխարգելիչ ուղղվածության ուժեղացմանը, ամբուլատոր բուժպոլիկլինիկական ծառայության կողմից իրականացվող բուժօգնության տեսակների և դրա տեսակարար կշռի մեծացմանն ուղղված աշխատանքները:

«Հիգիենիկ հակահամաճարակային ծառայության պահպանում» ծրագրով իրականացվել է բնակչության սանիտարահամաճարակային անվտանգության ապահովումը, հանրային առողջության պահպանման նպատակով փորձագիտական հետազոտությունների անցկացումը, ուսումնասիրությունները, լաբորատոր և գործիքային հետազոտությունները: Հիգիենիկ և հակահամաճարակային ծառայությունը իրականացրել է հանրապետության տարածքում գործող ձեռնարկությունների, հիմնարկների, կազմակերպությունների /անկախ սեփականության ձևից/ կողմից սանիտարահամաճարակաբանական անվտանգության ապահովմանն ուղղված միջոցառումների կազմակերպում, ինչպես նաև բնակչության առողջության վրա արտաքին աշխարհի վնասակար և վտանգավոր գործոնների ազդեցության կանխարգելում:

«Համաճարակաբանության և հիգիենայի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի ՉԻԱՀ-ի ախտորոշման լաբորատորիայի կողմից կատարվել է 4368 հետազոտություն՝ ՄԻԱՎ հայտնաբերելու նպատակով:

ԼՂՀ պետական բյուջեից 2010 թվականի առողջապահական համակարգին հատկացված միջոցների արդյունավետությունը բարձրացնելու և ծախսերը վերահսկելու նպատակով պարբերաբար ստուգումներ են կատարվել բուժհիմնարկներում, ինչպես նաև վերջիններիս կողմից ամսական և եռամսյակային հաշվետվություններ են ներկայացվել ԼՂՀ առողջապահության նախարարություն:

Դեղային և տեխնոլոգիական քաղաքականությունն ուղղված է եղել դրանց մատչելիության, անվտանգության և կիրառման արդյունավետության բարձրացմանը: Հանրապետության բնակչությանը որակյալ դեղերով ապահովելու մատչելիությունը կանոնակարգելու նպատակով 2010 թվականին իրականացվել են հետևյալ միջոցառումները.

«Կենտրոնացված կարգով դեղորայքի ձեռքբերում» ծրագրով նախատեսված գումարներով և ԼՂՀ կառավարության կողմից հատկացված այլ միջոցներով ձեռք է բերվել դեղորայք, որը տրամադրվել է ԼՂՀ կառավարության 2005 թվականի դեկտեմբերի 20-ի «Անվճար կամ արտոնյալ պայմաններով դեղեր ձեռք բերելու իրավունք ունեցող սոցիալական խմբերի և հիվանդությունների ցանկերը հաստատելու մասին» N555 որոշման համաձայն ընդգրկվող անձանց: Կենտրոնացված կարգով ձեռք բերված դեղերի թվաքանակը ապահովել է հիվանդների պահանջարկը, մասնավորապես՝ շաքարային և ոչ-շաքարային դիաբետի բուժման, հոգեմետ և հակացնցումային,

հակաուռուցքային, պարբերական հիվանդության, բրոնխիալ ասթմայի, սրտի փականի պրոթեզավորման, սրտամկանի ինֆարկտի, ոչ սպեցիֆիկ խոցային կոլիտի, հեմոդիալիզի հիմունքներով բուժում ստացող հիվանդներին անհրաժեշտ դեղորայքի և Էնդոպրոթեզավորման ենթակա հիվանդների բուժման համար անհրաժեշտ նյութերի մասով:

Շարունակվել է բուժկետերի ապահովումը դեղանյութերով և բժշկական պարագաներով ինչպես ԼՂՀ առողջապահության նախարարության կողմից կենտրոնացված կարգով ձեռք բերվող, այնպես էլ ԼՂՀ առողջապահության նախարարության հետ համագործակցող հասարակական կազմակերպությունների միջոցներով ձեռք բերվող դեղամիջոցներով:

Իրականացվել են աշխատանքներ բուժաշխատողների հետդիպլոմային շարունակական կրթության գործընթացը մատչելի դարձնելու ուղղությամբ: ԼՂՀ շրջանները բժիշկ մասնագետներով համալրելու նպատակով, պետական պատվերի շրջանակներում ՀՀ առողջապահության նախարարության Առողջապահության ազգային ինստիտուտի կլինիկական օրդինատուրա են ընդունվել Երևանի Մ.Հերացու անվան պետական բժշկական համալսարանի և Արցախի պետական համալսարանի թվով 11 շրջանավարտներ՝ տարբեր մասնագիտություններով, իսկ Ստեփանակերտի բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների «ստոմատոլոգիա» և «քիմիակենսաբանություն» բաժինների թվով 22 շրջանավարտներ ընդունվել են կլինիկական օրդինատուրա 50% գեղչով: Շարունակվել է բժիշկների և բուժքույրերի վերապատրաստման գործընթացը: Հայաստանի Հանրապետությունում և Ռուսաստանի Դաշնությունում անվճար հիմունքներով վերապատրաստվել են 47 բժիշկներ և բուժքույրեր:

Շարունակվել է բուժհիմնարկները բժշկական կադրերով համալրելու աշխատանքը: ԼՂՀ առողջապահության նախարարության կողմից ենթակա բուժհիմնարկներ են ուղեգրվել 36 բժիշկներ, այդ թվում 4-ը՝ ՀՀ-ից հրավիրված:

Սոցիալական ապահովություն

2010թ. կառավարությունը շարունակել է իր որդեգրած քաղաքականությունը, որի հիմնական նպատակներն են՝ ժողովրդագրական իրավիճակի բարելավումը, քաղաքացու կենսագործունեության համար նորմալ պայմանների ստեղծումը, հասարակության տարբեր խավերի մեջ սոցիալական բևեռացման մեղմացումը, կենսաթոշակների և քաղաքացիների կատարած ներդրումների չափերի միջև կապի հաստատումը և աշխատանքի ու զբաղվածության քաղաքականության վարումը:

2010թ. հիմնականում հաջողվել է իրագործել այդ ոլորտի առջև դրված ծրագրերը, և ավելին՝ կյանքի կոչել նոր ծրագրեր ևս: Նոր ծրագրերի շրջանակներում ԼՂՀ պաշտպանության ժամանակ 2 և ավելի զոհ տված 113 ընտանիքներին յուրաքանչյուր զոհի հաշվով տրամադրվել է 15.0 հազ. դրամի չափով ամենամսյա դրամական օժանդակություն:

Ժողովրդագրական քաղաքականություն

Ժողովրդագրական իրավիճակի բարելավումը շարունակում է մնալ սոցիալական քաղաքականության գերակայություն, որի համատեքստում 2010 թվականին.

- ԼՂՀ կառավարության կողմից հաստատվել է ԼՂՀ պետական ժողովրդագրական քաղաքականության հայեցակարգը և հայեցակարգի իրականացումն ապահովող 2010-2012թթ. միջոցառումների ծրագիրը.

- շարունակվել է նոր ամուսնացած զույգերին 300.0 հազ. դրամի չափով ամուսնության նպաստների տրամադրումը, ինչի շնորհիվ 2010թ. հանրապետությունում գրանցվել է 1200 ամուսնություն՝ շուրջ 27.0%-ով ավելի, քան 2009թ.: 2010թ. ամուսնության նպաստ է ստացել 1098 ընտանիք (2009թ.՝ 761 ընտանիք), այդ թվում՝ ԼՂՀ պաշտպանության բանակում ծառայող՝ ՀՀ քաղաքացիություն ունեցող պայմանագրային զինծառայողների նորաստեղծ 21 ընտանիք.

- ծնելիության և բազմազավակության խթանման ծրագրի շրջանակներում տրամադրվել են երեխայի ծննդյան կապակցությամբ միանվագ նպաստները: Ընդ որում՝ 2010թ. հունվարի 1-ից 2-րդ երեխայի ծննդյան նպաստը կազմել է 200.0 հազ. դրամ՝ նախկին 100.0 հազ. դրամի փոխարեն.

Ընտանիքում ծնված երրորդ և հաջորդ երեխաների անվամբ բացվել են նաև նպատակային ժամկետային ավանդներ:

2010թ. 2766 երեխայի ծննդյան կապակցությամբ հատկացվել է միանվագ նպաստ: Ծննդյան միանվագ նպաստ տրամադրելու համար ԼՂՀ պետական բյուջեից հատկացվել է 818.5 մլն դրամ՝ 171.5 մլն դրամով ավելի, քան 2009թ.: Տարվա ընթացքում բացվել է 883 ժամկետային ավանդ՝ 536.9 մլն դրամի չափով, որը 2009թ. բացված ավանդների թիվը գերազանցել է 60-ով, իսկ գումարը՝ 60.0 մլն դրամով.

- 2010թ. 1806 չաշխատող կանանց տրամադրվել է հղիության և ծննդաբերության նպաստ՝ 138.0 հազ. դրամի չափով:

Միգրացիոն քաղաքականություն

Միգրացիոն քաղաքականության հիմնական նպատակն է՝ հայրենադարձության ծրագրերի իրականացումը, միգրացիոն ներհոսքի խթանումը: Որպես այս ոլորտում իրականացրած աշխատանքների արդյունք, 2010թ. ԼՂՀ է տեղափոխվել 130 ընտանիք՝ 444 անդամներով: Ընդհանուր առմամբ վերաբնակիչների և փախստականների սոցիալական խնդիրների լուծման ծրագրով 2010թ. ծախսվել է 36.5 մլն դրամ (2009թ.՝ 38.4 մլն դրամ):

Պետական նպաստների համակարգ

Շարունակվել է 2009թ. հունվարի 1-ից նոր սկզբունքով գործող պետական նպաստների ծրագիրը (պայմանավորված պետական նպաստի բազային չափով և դրան բազմապատիկ գործակիցներով): Տարբերակված ավելի արտոնյալ մոտեցում է ցուցաբերվել Քաշաթաղի և Շահումյանի շրջանների բնակիչների նկատմամբ: Ընդհանուր առմամբ 2010թ. պետական նպաստների ծրագրով ծախսվել է շուրջ 2274.8 մլն դրամ: 2009թ. համեմատ ծախսերն աճել են 32.8 մլն դրամով կամ 1.5%-ով: Նպաստառուների թիվը կազմել է 19917:

ԼՂՀ սոցիալական ապահովության նախարարության կողմից իրականացվել է առանց ծնողական խնամքի մնացած 47 (2009թ.՝ 65) երեխաների կենտրոնացված հաշվառումը: 2010թ. առանց ծնողական խնամքի մնացած վեց երեխաների Ստեփանակերտ քաղաքի Թումանյան 111 «ա» շենքից ԼՂՀ պետբյուջեի միջոցների հաշվին հատկացվել են կահավորված 1 սենյականոց բնակարաններ:

ԼՂՀ սոցիալական ապահովության նախարարության համակարգում գործող Երեխաների խնամքի և պաշտպանության թիվ 1 և թիվ 2 գիշերօթիկ հաստատություններում 2010թ. ընթացքում խնամք են ստացել առանց ծնողական խնամքի մնացած, ինչպես նաև սոցիալապես անապահով ընտանիքների 4 տասնյակից ավելի երեխաներ: 2010թ. դեկտեմբերի 1-ից գիշերօթիկ հաստատություններում խնամվող սովորող երեխաներին անձնական մանր ծախսերի համար ամսական տրամադրվում է՝ 7-12 տարեկան երեխաներին՝ 2000 դրամ, իսկ 13-18 տարեկան երեխաներին՝ 3000 դրամ:

Սեպտեմբերի 1-ի՝ գիտելիքի և դպրության օրվա կապակցությամբ ԼՂՀ պաշտպանության ժամանակ մարտական գործողություններին մասնակցելու հետևանքով, ինչպես նաև ծառայողական պարտականությունների կատարման ժամանակ զոհված (մահացած) զինծառայողների նպաստառու 410 երեխաներին ԼՂՀ պետական բյուջեի միջոցների հաշվին տրամադրվել է 30.0 հազ. դրամի չափով միանվագ դրամական օգնություն:

2010թ. ԼՂՀ Շահումյանի և Քաշաթաղի շրջանների 10120 բնակիչներին ԼՂՀ պետական բյուջեի միջոցների հաշվին տրամադրվել է օգտագործված էլեկտրաէներգիայի կամ վառելափայտի դիմաց ամենամսյա դրամական օգնություն, ծախսերը կազմել են 145.5 մլն դրամ:

Կենսաթոշակային ապահովություն և սոցիալական ապահովագրություն

Քայլեր են ձեռնարկվել կենսաթոշակային ապահովության համակարգի կատարելագործման ու շահառուներին մատուցվող ծառայությունների որակի բարելավման ուղղությամբ: Նախապատրաստական աշխատանքներ են իրականացվել կենսաթոշակային բարեփոխումներ անցկացնելու ուղղությամբ:

2010թ. մայիսի 1-ից ավելի քան 30.0%-ով բարձրացվել են առանձին խմբերի քաղաքացիներին վճարվող ամենամսյա դրամական օգնության չափերը, ինչպես նաև նույն պահից 3000 դրամի չափով ամենամսյա դրամական օգնություն է սահմանվել 3-րդ խմբի հաշմանդամների համար:

Բարձրացվել է նաև հիմնական կենսաթոշակի չափը: 2010թ. նոյեմբերի 1-ից այն կազմում է 10500 դրամ՝ նախկին 8000 դրամի փոխարեն, ինչի արդյունքում միջին ապահովագրական կենսաթոշակի չափը կազմել է 29 300 դրամ՝ նախկին 26 500 դրամի փոխարեն:

2011թ. հունվարի 1-ի դրությամբ սոցիալական քարտ է հատկացվել ավելի քան 139 000 հոգու:

Աշխատանք և զբաղվածություն

2010թ. աշխատանք փնտրող անձանց թվաքանակը հանրապետությունում կազմել է 3627 մարդ: Նրանցից 3384-ը կամ 93.3%-ը կանայք են: Աշխատանք փնտրողներից 3445-ը կամ 95.0%-ը ստացել է գործազուրկի կարգավիճակ: Գործազրկության նպաստը կազմել է 18000 դրամ:

Աշխատանքի է տեղավորվել 135 մարդ, որից 113-ը գործազուրկ (այդ թվում 26-ը՝ մասնագիտական ուսուցում անցած):

Պետական բյուջեի միջոցներով 2010թ. երեք տասնյակից ավելի գործազուրկների համար կազմակերպվել են մասնագիտական ուսուցման դասընթացներ:

2010թ. այլ վայր ուղեգրված 60 բժիշկներ օգտվել են ֆինանսական աջակցություն տրամադրելու ծրագրից: Հատկանշական է, որ ծրագրից օգտվող 22 բժիշկներ, այսինքն՝ ընդհանուր թվի 36.0%-ը, աշխատել են Քաշաթաղի շրջանում: Շահումյանի շրջանում նրանց թիվը կազմել է 7 (շուրջ 12.0%):

Աշխատողների խախտված իրավունքների վերականգնման նպատակով իրականացված տեսչական ստուգումների արդյունքում 2010թ. վերականգնվել է ավելի քան 7.0 մլն դրամի չափով չհաշվարկված և չվճարված վերջնահաշվարկ, 13.0 մլն դրամից ավելի աշխատավարձեր և այլն: Արձանագրված խախտումների վերաբերյալ նշանակվել է 37 վարչական տույժ՝ շուրջ 8.0 մլն դրամի չափով:

Սոցիալական աջակցություն

Հաշմանդամների և տարեցների հիմնահարցերի բնագավառում իրականացվող ծրագրերն ուղղված են եղել հաշմանդամների սոցիալական վիճակի բարելավմանը, հասարակությանը նրանց ինտեգրմանը, հավասար (մատչելի) պայմանների ապահովմանը, բժշկական, սոցիալական և հոգեբանական վերականգնմանը: Մասնավորապես՝

- ըստ անհրաժեշտության հաշմանդամներին տրամադրվել են պրոթեզավորման, պրոթեզաօրթոպեդիկ և վերականգնողական պարագաներ, թիկնասայլակներ (40 հատ), լսողական սարքեր (143 հատ), իրականացվել է հաշմանդամների աչքի պրոթեզավորում (17 քաղաքացի, ծախսը կազմել է 1105.0 հազ. դրամ): 52 հաշմանդամի համար անվճար պատրաստվել են ոտքի և տարբեր տեսակի պրոթեզներ, վերանորոգվել է 77 պրոթեզ, 30 հաշմանդամի հատկացվել է կրծքագեղձի պրոթեզ, 9 քաղաքացու հատկացվել է քայլակ, 221 հաշմանդամի՝ հենակներ և 108 քաղաքացու՝ ձեռնափայտեր: Նախարարության միջնորդությամբ ք. Երևանում կատարվել է 1 հաշմանդամի ձեռքի պրոթեզավորում, 2 հաշմանդամի ոտքի պրոթեզավորում, 1 երեխայի ոտքի համար պատրաստվել է օրթեզ, 1 հաշմանդամի հատկացվել է ձայնաստեղծ սարք, 1 քաղաքացի ուղարկվել է «Մթրես» կենտրոն.

- տեսողության խնդիրներ ունեցող 10 հաշմանդամների համար «Արև» ծրագրի շրջանակներում անց է կացվել անվճար համակարգչային ուսուցում և նրանց տրամադրվել են հատուկ համակարգիչներ,

- կազմակերպվել է առանձին սոցիալական խմբերին պատկանող քաղաքացիների առողջարանային բուժումը, ինչպես նաև նրանց տրամադրվել են հանգստյան տների ուղեգրեր: Այս ծրագրից օգտվել է ավելի քան 460 քաղաքացի,

- հիշարժան օրերի կապակցությամբ միանվագ դրամական օգնություն է տրամադրվել Հայրենական մեծ և ԼՂՀ պատերազմներում հաշմանդամ դարձած և զոհված զինծառայողների ընտանիքներին: Ընդ որում, ի նշանավորումն Հայրենական մեծ պատերազմի հաղթանակի 65-

ամյակի, մայիսի 9-ի կապակցությամբ Հայրենական մեծ պատերազմի մասնակիցներին, հաշմանդամներին և Հայրենական մեծ պատերազմում զոհվածների ընտանիքներին՝ թվով 365 հոգու, տրամադրվել է 65.0-հազարական դրամ, իսկ Ամանորի և Սուրբ Ծննդյան տոների կապակցությամբ ԼՂՀ-ում բնակվող Հայրենական մեծ պատերազմի մասնակիցներին, հաշմանդամներին, նրանց հավասարեցված անձանց և ՀՄՊ-ում զոհվածների ընտանիքների անդամներին՝ թվով 449 հոգու, տրամադրվել է 25.0-հազարական դրամ:

2010թ. ԼՂՀ պաշտպանության բանակում զինծառայության ժամանակ հաշմանդամ դարձած 38 քաղաքացու հատկացվել է 7.7 մլն դրամի չափով միանվագ ապահովագրական գումար, ԼՂՀ զինծառայության ժամանակ զոհված /մահացած/ զինծառայողների 15 ընտանիքներին՝ 5.5 մլն դրամի չափով միանվագ ապահովագրական գումար, իսկ 31 զոհվածի գերեզմանի բարեկարգման նպատակով նրանց ընտանիքներին տրամադրվել է 39.8 մլն դրամ փոխհատուցում, հուղարկավորության համար 13 ընտանիքի տրամադրվել է 9.1 մլն դրամ:

Տարվա ընթացքում կազմակերպվել է ծեր և հաշմանդամ քաղաքացիների խնամքը՝ ստացիոնար և տնային պայմաններում («Ստեփանակերտի տուն-ինտերնատ» ՊՈԱԿ-ում՝ 75, տնային պայմաններում՝ 146):

Բժշկասոցիալական փորձաքննություն

ԲՄՓ կենտրոնի կողմից փորձաքննվել են 3215 քաղաքացիներ, որոնցից հաշմանդամ են ճանաչվել 2553-ը (79,4 %):

Առաջնակի փորձաքննվել և հաշմանդամ են ճանաչվել 375 քաղաքացիներ (2008թ.՝ 640, 2009թ.՝ 500):

Կրկնակի փորձաքննվել և հաշմանդամ են ճանաչվել 2178 քաղաքացիներ (2008թ.՝ 3112, 2009թ.՝ 2741):

Փորձաքննվածների մեծ մասի (1533 մարդ կամ 60.0%) նկատմամբ սահմանվել է 3-րդ խումբ, ընդ որում՝ առաջնակի փորձաքննվածների 38.0%-ի (176 մարդ) և կրկնակի փորձաքննվածների 49.0%-ի (1357 մարդ) դեպքում:

Ռեաբիլիտացիայի արդյունքում 732 հաշմանդամների մոտ վերանայվել է հաշմանդամության խումբը: Եթե 2009թ. փորձաքննված քաղաքացիների մեջ ռեաբիլիտացվածները կազմել են 27.0%, ապա 2010թ. այդ թիվը նվազել է 4.0 %-ով (2009թ.՝ 1040, 2008թ.՝ 211, 2007թ.՝ 11):

Բարեգործական ծրագրեր

2010թ. բարեգործական են որակվել 83 ծրագրեր՝ 4.2 մլրդ դրամ ընդհանուր արժողությամբ (2009թ.՝ 38 ծրագիր՝ 1.4 մլրդ դրամ), որի շուրջ 26.0%-ը առողջապահական ծրագրեր էին: Ծրագրեր են իրականացվել նաև ճանապարհաշինության, կրթության, ջրամատակարարման ոլորտներում:

Տարբեր պետություններից բարեգործական կարգով ընդունվել է ապրանքների 19 խմբաքանակ՝ 255.2 մլն դրամ արժողությամբ (2009թ.՝ 20 խմբաքանակ, ավելի քան 270.0 մլն դրամ):

Բնակարանային հարցեր

Վերջին 3 տարիներին բարելավվել են շուրջ 300 արտոնյալ խմբերին պատկանող ընտանիքների բնակարանային պայմանները, որից 70-ից ավելին (41 գոհված ազատամարտիկների ընտանիքներին և 6 առանց ծնողական խնամքի մնացած երեխաներին տրամադրվել են բնակարաններ Ստեփանակերտում, բարելավվել են 24 ընտանիքների բնակապայմանները շրջաններում) միայն 2010թ-ին:

Դրամական և նյութական օգնություն

Գիմումների քննարկման և ուսումնասիրման արդյունքում 2010թ. դրամական և նյութական օգնություն է տրամադրվել սոցիալապես անապահով 945 քաղաքացիների, այսինքն՝ 71.7 %-ով բավարարվել է մնաց հարցով դիմողների խնդրանքը: 2010թ. հատկացվել է շուրջ 39.0 մլն դրամի չափով դրամական և 6.0 մլն դրամից ավելի նյութական օգնություն:

Մշակույթ

Մշակույթի ոլորտում քաղաքականությունը մասնավորապես ուղղված էր ոլորտի զարգացման հայեցակարգերի մշակմանը, ժամանակակից արվեստի և մշակութային ենթակառուցվածքի զարգացմանը և մշակութային գործընթացների խթանմանը, մշակույթի ոլորտի կադրերի պատրաստմանը և մշակութային կրթության կատարելագործմանը, ազգային մշակութային արժեքների պահպանմանը, ներկայացմանը, տարածմանը, մշակութային միջավայրի ձևավորմանը, քաղաքացիների՝ մշակութային գործունեություն իրականացնելու և մշակութային ծառայություններից օգտվելու իրավունքի և մատչելիության ապահովմանը, հասարակության մշակութային ներուժի վերարտադրմանն ու զարգացմանը, ԼՂՀ շրջաններում մշակութային դաշտի ուսումնասիրմանը և կատարելագործմանը, միջազգային դաշտում Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության մշակութային երկխոսության զարգացմանը:

2010 թվականին մշակվել և ԼՂՀ կառավարության կողմից հաստատվել են «Գեղարվեստական կրթության հայեցակարգը» և «Ոչ նյութական մշակութային ժառանգության պահպանության, դրա կենսունակության պաշտպանության հայեցակարգը»: Աշխատանքներ են տարվել ԼՂՀ շրջաններում մշակույթի զարգացման ծրագրի մշակման ուղղությամբ, որը սակայն դեռևս չի հաստատվել ԼՂՀ կառավարության կողմից՝ լրացուցիչ ուսումնասիրությունների անհրաժեշտությունից ելնելով: Միաժամանակ, շրջաններում մշակութային քաղաքականության արդյունավետության բարձրացման նպատակով ԼՂՀ մշակույթի և երիտասարդության հարցերի նախարարության կողմից մշակվել և իրագործվել են մի շարք նախագծեր. Ասկերանում, Հաղրութում, Մարտակերտում, Մարտունիում և Շուշիում գործող մշակույթի տներն ու ժողգործիքների համույթները, Շահումյանում՝ «Վայկունիք» ժողգործիքների համույթ և «Քարվաճառի կենտրոնական գրադարան» ՊՈԱԿ-ները միաձուլման ձևով վերակազմակերպվել

են մշակույթի և երիտասարդության կենտրոնների /ԼՂՀ կառ. 2010 թվականի հոկտեմբերի 26-ի թիվ 674-Ն որոշում/:

ԼՂՀ Ասկերանի շրջանի Աստղաշեն, Մարտակերտի շրջանի Վանք գյուղերում բացվել են արվեստի դպրոցներ, իսկ Հաղրուքի շրջանի Տողի արվեստի դպրոցին առանձին ՊՈԱԿ-ի կարգավիճակ է տրվել /ԼՂՀ կառավարության 2010 թվականի հոկտեմբերի 26-ի թիվ 675-Ն որոշում/: Արվեստի դպրոց է բացվել նաև ԼՂՀ Մարտունու շրջանի Ծարտար գյուղում /ԼՂՀ կառավարության 2010 թ. նոյեմբերի 29-ի թիվ 785-Ն որոշում/:

«Լեռնային Գարաբաղի Հանրապետության էստրադային-ջազային համույթ» պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունը վերակազմակերպվել է «Գարաբաղ» պետական էստրադային համույթ» և «Ջազ-նվագախումբ» պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունների /ԼՂՀ կառ. 2010 թ. նոյեմբերի 29-ի թիվ 785-Ն որոշում/:

Աշխատանքներ են իրականացվել Թատրոնի զարգացման հայեցակարգի և Մշակույթի ոլորտի կադրերի պատրաստման և վերապատրաստման համալիր ծրագրի մշակման ուղղությամբ. կատարվել են ուսումնասիրություններ և վերլուծություններ, անհրաժեշտ տեղեկատվության հավաքագրման աշխատանքներ:

ՀՀ մշակույթի նախարարության հետ համատեղ մշակվել է «Հայաստան-Արցախ» մշակութային համագործակցության 2011 թվականի ծրագիրը:

Կազմվել են ԼՂՀ շրջանների նորաստեղծ արվեստի դպրոցների ու Մշակույթի և երիտասարդության կենտրոնների կանոնադրությունները:

Իրականացվել է ԼՂՀ երաժշտական հիմնարկների մոնիթորինգ:

Հաշվետու ժամանակահատվածում արտաքին կապերի մասով՝

- կազմակերպվել է Շուշիի ողբերգության 90-րդ և Բաքվի ջարդերի 20-րդ տարելիցներին նվիրված «Աղբբեջանի պետական ահաբեկչության ու էթնիկական զտումների քաղաքականությունը Լեռնային Գարաբաղի դեմ» միջազգային գիտագործնական կոնֆերանս.

- Լիբանանում կազմակերպվել է Արցախի մշակութային շաբաթ.

- Ստեփանակերտ, Մարտունի և Շուշի քաղաքներում կայացել են ֆրանսահայ երգիչ Մարտին Յորգանցի և ԼՂՀ էստրադային-ջազային համույթի համատեղ համերգները.

- ՀՀ ԱԺ աջակցությամբ կազմակերպվել են աշխարհահռչակ ջութակահար Սերգեյ Խաչատրյանի համերգները Ստեփանակերտում.

- Արցախում առաջին անգամ կազմակերպվել է «ՏՆՋՐԵ» դասական երաժշտության միջազգային փառատոնը, որին մասնակցել են պատանի երաժիշտներ՝ միջազգային մրցույթների դափնեկիրներ Ռուսաստանից, Բելոռուսից, Լատվիայից, Լիտվայից, Ֆինլանդիայից, Նիդեռլանդներից, Հայաստանից ու Արցախից.

- Արցախում կազմակերպվել է ֆինլանդացի նկարիչ Սեբաստիան Բուլթերի ստեղծագործությունների անհատական ցուցահանդեսը: Վերջինիս հրավերով, ամռանը Ֆինլանդիայի Տամպեր քաղաքում կայացել է արցախցի նկարիչների /ԳԱՄ ԱՐՏ/ ցուցահանդեսը.

- ապահովվել է արցախցի անհատ կատարողների մասնակցությունը միջազգային մի շարք մրցույթների / Մինսկ քաղաքում՝ մանկական «Եվրատեսիլ-2010», ԱՄՆ Արիզոնա Տեմպե

քաղաքում՝ դաշնակահարների միջազգային մրցույթ, Գյումրի քաղաքում՝ երաժիշտ կատարողների «Վերածնունդ» միջազգային մրցույթ-փառատոն, ՌԴ Կալինինգրադ քաղաքում՝ Զ. Դոլուխանովի անվան արհեստավարժ երգիչների մրցույթ/.

- ապահովվել է Արցախի պետական երգչախմբի մասնակցությունը Ավստրիայի Վիեննա քաղաքում կայացած Շուբերտի անվան միջազգային երգչախմբային 27-րդ փառատոնին, որտեղ երգչախումբը գրավել է մրցանակային 2-րդ տեղը.

- ՀՀ սփյուռքի նախարարության հետ համատեղ Ստեփանակերտում կազմակերպվել է իսպանահայ թենոր Վահրամ Թադևոսյանի համերգը.

- կազմակերպվել է գուսանական երգերի մեծ վարպետ Լևոն Գաթրճյանի /ԱՄՆ/ համերգը Ստեփանակերտում.

- կազմակերպվել է ԼԴՀ երգի-պարի պետական համույթի հյուրախաղերը ՀՀ-ում և ՌԴ-ում.

- Արցախում գոբելենագործության զարգացման նպատակով Մոսկվայից հրավիրվել է ՀՀ ոչ ավանդական գոբելենի ժողովրդական վարպետ Յուրի Հովսեփյանը, ով վարպետության դասընթաց է անցկացրել արցախցի գոբելենագործների համար.

- «Մեկ ազգ, մեկ մշակույթ» փառատոնի շրջանակներում Ստեփանակերտում կայացել է Մոսկվայի հայկական թատրոնի «Լույս Մարի. Չոն ուրախության» ներկայացումը.

- ՌԴ-ում և ՀՀ-ում իրականացվել են Արցախում կերպարվեստի թանգարանի ստեղծման նպատակով գեղանկարների հավաքագրման աշխատանքներ:

Տարվա ընթացքում ԼԴՀ մշակույթի և երիտասարդության հարցերի նախարարության կողմից կազմակերպվել են հայկական ժողովրդական և գուսանական երգերի մրցույթ-փառատոներ, թատերական ինքնագործ խմբերի ստուգատես, դարաբաղու կերպարը բնորոշող տիկնիկների մրցույթ, ՀՀ ԱԺ և ՀՀ մշակույթի նախարարության կողմից նախաձեռնած Վ. Տերյանի ծննդյան 125-ամյակին նվիրված ասմունքի մանկապատանեկան մրցույթ-փառատոնի 2-րդ փուլը, հուշ-երեկոներ, հոբելյանական երեկոներ, համերգներ, միջոցառումներ, ցուցահանդեսներ ու ցուցահանդես-տոնավաճառներ, գրադարանավարների 5-օրյա սեմինար-պարապմունքներ:

Ապահովվել է Երևանում կայացած «Թաքնված տաղանդ» մրցույթին Ստեփանակերտի արվեստի դպրոցի սաների, «Արտուտիկ» մանկապատանեկան ստեղծագործական ճամբարին Արցախի շնորհալի երեխաների մասնակցությունը, ԼԴՀ թատերահամերգային կոլեկտիվների մասնակցությունը «Մեկ ազգ, մեկ մշակույթ» համահայկական փառատոնին, Ստեփանակերտի Վ. Փափազյանի անվան պետական դրամատիկական թատրոնի մասնակցությունը «Թատերական Լոռի» պրոֆեսիոնալ և ոչ պրոֆեսիոնալ թատրոնների 20-րդ հոբելյանական փառատոնին, Շուշիի «Երվանդ Մանարյան» տիկնիկային թատրոնի մասնակցությունը ՀՀ Լոռու մարզի Դսեղ գյուղում կայացած տիկնիկային արվեստի համահայկական ամենամյա փառատոնին, Շուշիի «Նարեկացի» արվեստի միության թատերախմբի մասնակցությունը «Նռան հատիկ» հանրապետական մանկապատանեկան 10-րդ թատերական փառատոնին, պատանի ջութակահարների և թավջութակահարների՝ Ավետ Գաբրիելյանի և Սարգիս Ասլամազյանի անվան հանրապետական 8-րդ մրցույթին, «Թաքնված տաղանդ» հեռուստանախագծին, «Պարի՛ր, թե կարող ես» հեռուստատեսային ծրագրին:

Շնորհաշատ պատանի երաժիշտների հետ լրացուցիչ պարապմունքների և վարպետության դասերի կազմակերպման նպատակով տարվա ընթացքում ՀՀ-ից և արտերկրից պարբերաբար հրավիրվել են համապատասխան մասնագետներ:

Կազմակերպվել են ՀՀ-ից ժամանած /կամ հրավիրված/ համերգային, թատերական կոլեկտիվների և անհատ կատարողների հյուրախաղերը ԼՂՀ-ում:

ԼՂՀ մշակույթի և երիտասարդության հարցերի նախարարության աշխատանքի անքակտելի մասն է կազմել նշանավոր տարեթվերին նվիրված տոնակատարությունների կազմակերպումը: Կազմակերպվել են տոնական համերգներ՝ նվիրված Հայրենիքի պաշտպանի օրվան, Մեծ Հայրենականում Հաղթանակի 65-րդ, ԼՂՀ ՊԲ կազմավորման, Շուշիի ազատագրման 18-րդ, Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության հռչակման 19-րդ տարեդարձերին, ԼՂՀ Սահմանադրության ընդունման 10-րդ տարեդարձին:

Նոր ներկայացումներ և ծրագրեր են պատվիրվել «Ստեփանակերտի Վ. Փափազյանի անվան պետական դրամատիկական թատրոն», «ԼՂՀ երգի-պարի պետական համույթ», Շուշիի «Մ. Խանդամիրյանի անվան պետական թատրոն», «Արցախի պետական երգչախումբ» և ««Արփի» պետական մանկապատանեկան համույթ» ՊՈԱԿ-ներին:

ԼՂՀ շրջաններում բարեգործական համերգներով ելույթ ունենալու նպատակով կազմակերպվել են հյուրախաղեր, որոնք ֆինանսավորվել են պետական բյուջեի միջոցների հաշվին: Ծրագրին ներգրավվել են 6 մշակութային կազմակերպություն, որից 3-ը տեղակայված են մայրաքաղաքում, 3-ը՝ շրջաններում:

Երիտասարդության հարցերի ոլորտ

2010թ. երիտասարդության հարցերի ոլորտում իրականացրած քաղաքականությունն ուղղված էր մասնավորապես երիտասարդության հիմնախնդիրների դիտանցմանը, ազգային և համամարդկային արժեքներին հաղորդակից, հայրենիքի և սեփական ժողովրդի նկատմամբ պատասխանատվության խորը գիտակցումով երիտասարդ սերնդի համակողմանի զարգացմանը, ինքնահաստատման և ինքնադրսևորման համար իրավական, կազմակերպական պայմանների ու երաշխիքների ստեղծմանը, երիտասարդների շրջանում առողջ ապրելակերպի խթանմանը, հոգևոր-մշակութային, ռազմահայրենասիրական դաստիարակության բարձրացմանն ուղղված ծրագրերի մշակմանն ու իրականացմանը, երիտասարդության ոլորտում հասարակական նախաձեռնություններին աջակցությանը, միջգերատեսչական և երիտասարդական հասարակական կառույցների համագործակցության զարգացմանն ուղղված միջոցառումների մշակմանը:

Երիտասարդության տեղեկացվածության մակարդակը բարձրացնելու, երիտասարդությանը քարոզչական աշխատանքներին ներգրավելու՝ միջազգային զանգվածային լրատվամիջոցներում Արցախի մասին ճիշտ տեղեկատվություն ներկայացնելու, ինչպես նաև երիտասարդների համար մասնագիտական որակավորման և վերամասնագիտացման պայմաններ ստեղծելու նպատակով ԼՂՀ մշակույթի և երիտասարդության հարցերի նախարարության նախաձեռնությամբ ստեղծվել և 2010թ. մայիսի 12-ից գործարկվել է «Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների զարգացման կենտրոն»-ը,

որի տեխնիկական բազայի վրա, «ՄՏՀե կրթական հիմնադրամ»-ի հետ համատեղ կազմակերպել են բազմաթիվ միջոցառումներ՝ ընդգրկելով բնագավառի բարձրակարգ մասնագետների և փորձագետների ՀՀ-ից և արտերկրից:

Պետական երիտասարդական քաղաքականության համակողմանի իրականացման նպատակով տարվա ընթացքում, ֆինանսական աջակցություն է ցուցաբերվել Փորձագիտական հանձնաժողովի դրական եզրակացությանն արժանացած մի շարք ծրագրերի:

Կարևորելով ընտանեկան արժեքները և դրանց պահպանումը, «Ասլան Թրեվլ» և «Ռեզոն» ընկերությունների աջակցությամբ ԼՂՀ Ասկերանի շրջանի Պատարա համայնքի տարածքում կազմակերպվել է «Ընտանեկան ճամբար»:

Սահմանափակ կարողությունների տեր երիտասարդներին հասարակությանն ինտեգրելու նպատակով 2010թ. ամռանը կազմակերպվել է նրանց այցելությունն Արցախի մի շարք տեսարժան վայրեր:

Առողջ ապրելակերպի խթանման նպատակով կազմակերպվել են «Առողջ սերունդ, հզոր ազգ» և «Հեծանվահրապարակային վազք-2010» միջոցառումները:

Երիտասարդության մտավոր զարգացման խրախուսման և խթանման նպատակով ԼՂՀ մշակույթի և երիտասարդության հարցերի նախարարությունն ապահովել է մայրաքաղաքի «Վարանդա» և Բերձորի «Հայեր-Քաշաթաղ» թիմերի մասնակցությունը Վրաստանում կայացած միջազգային ինտելեկտուալ մրցաշարերին: Իրականացվել է «Արցախյան ինտելեկտուալ փառատոնը», որին մասնակցել են Արցախի շրջանների և Ստեփանակերտի հավաքական թիմերը: Ֆինանսավորվել է Արցախի «Երիտասարդ մարդկանց քրիստոնյա ընկերություն» ՀԿ նախաձեռնած ինտելեկտուալ միջոցառումների շարքը՝ դպրոցականների և մեծահասակների մասնակցությամբ:

Ուսանողության միջազգային օրվա կապակցությամբ կազմակերպվել է Արցախի բարձրագույն և միջին մասնագիտական կրթական հաստատությունների ներկայացուցիչների հանդիպումը ԼՂՀ վարչապետի հետ: Կազմակերպվել է նաև տոնական շուրջ-համերգ և ուսանողների այցելություն Շոշկավանք:

Արցախ-Հայաստան-Սփյուռք երիտասարդական կապերի ամրապնդման նպատակով կայացել են մի շարք միջոցառումներ.

- կազմակերպվել են «Իմ հայրենիքը» խորագրով երիտասարդական արշավ.
- «Արցախն իմ հայրենիքն է» թեմայով սիրողական լուսանկարչական ցուցահանդես, «Վերագտնված Հայաստան» խորագրով ամառային դպրոց Քարվաճառում.
- ապահովվել է Արցախի թիմի մասնակցությունը «Բազե-2010» համահայկական երիտասարդական հավաքին.
- Արցախի և Հայաստանի տարբեր ոլորտների մասնագետների ընդգրկմամբ, ոչ ֆորմալ կրթության շրջանակներում տարվա ընթացքում իրականացվել են ուսուցողական բնույթի մի շարք ծրագրեր, ինչպես մայրաքաղաք Ստեփանակերտում, այնպես էլ ԼՂՀ շրջաններում.

- կազմակերպվել և իրականացվել է պատմաճանաչողական այց Վրաստան: Վիրահայ համայնքի հետ համագործակցության շրջանակներում կազմակերպվել է «Ջեյրան» պարային համույթի այցելությունն Արցախ, ելույթներ Շուշիում և ԼՂՀ ՊԲ զորամասում:

- Քաշաթաղի շրջանի «Հայեր Ակումբ» երիտասարդական ՀԿ նախաձեռնությամբ և ԼՂՀ մշակույթի և երիտասարդության հարցերի ու ՀՀ սպորտի և երիտասարդության հարցերի նախարարությունների աջակցությամբ կազմակերպվել և անց է կացվել «Հաղթանակի հեծանվավազք» մարզական-երիտասարդական միջոցառումը՝ ԼՂՀ ազատագրված տարածքներով:

- երիտասարդության ազատ ժամանցի նպատակային կազմակերպման, ինչպես նաև Արցախում կամավորական շարժումը զարգացնելու նպատակով ամռանը իրականացվել է «Սահմանամերձ գյուղերում երիտասարդական շինջոկատներ» ծրագիրը:

Հոգևոր ոլորտում տարվա ընթացքում անցկացվել են հանդիպումներ, կյոթ սեղաններ, Մարտակերտի և Շահումյանի շրջաններում իրականացվել են «Հոգևոր անվտանգություն» թեմայով քարոզչական ծրագրեր:

Բանակ-հասարակություն կապի ամրապնդման նպատակով, ԼՂՀ ՊԲ զորամասերում իրականացվել է «Ազգային գաղափարախոսությունը և երիտասարդությունը» քարոզչական ծրագիրը: Կազմակերպվել է Եռատոնին նվիրված միջոցառումների շարք:

Բանակ-հասարակություն կապի ակտիվացման նոր նախաձեռնություն էր տարեվերջին մեկնարկած ծրագիրը: Պաշտպանության բանակի տարբեր զորամասերում զինծառայողների համար մշակութային ծրագրերի իրականացմանը զուգահեռ մատուցվեց նոր ծառայություն՝ տեսակապ հարազատների հետ:

2010թ. ընդլայնվել և ամրապնդվել է համագործակցությունը գործող երիտասարդական և ուսանողական միավորումների, անհատ երիտասարդների հետ, ստեղծվել են նոր կապեր:

Տպագրվել է Մ. Մանասյանի երգերի ժողովածուն, «Տնջրե» դասական երաժշտության միջազգային փառատոնի բուկլետները և «Մշակութային Արցախ» եռալեզու գիրք-ալբոմը:

Ֆիզիկական կուլտուրա և սպորտ

2010թ. ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի բնագավառում կատարվել են հետևյալ աշխատանքները:

Անց են կացվել 48 հանրապետական մարզական միջոցառումներ 2171 մարզիկների մասնակցությամբ, ինչպես նաև զանգվածային մարզական տոնական միջոցառումներ՝ «Լավագույն մարզական ընտանիք» մրցույթ, «Առողջ սալբելակերպ», «Հուսո գավաթ» ֆուտբոլային փառատոներ, հուշամրցաշարեր, մրցումներ կոլեկտիվների միջև տարբեր մարզաձևերից՝ 4656 մարզիկների մասնակցությամբ:

Նախորդ տարիների համեմատությամբ զգալիորեն ավելացել է ԼՂՀ մարզիկների մասնակցությունը Հայաստանի Հանրապետության, Եվրոպայի, աշխարհի առաջնություններին և միջազգային մրցաշարերին: ԼՂՀ մարզիկները 88 անգամ մասնակցել են ՀՀ թիմային և անհատական առաջնություններին ու մրցաշարերին (թվով 900 հոգի), 19 անգամ՝ միջազգային

մրցաշարերին (104 հոգի), 10 անգամ ` Եվրոպայի (31 հոգի), 5 անգամ ` աշխարհի (12 հոգի) առաջնություններին՝ գրավելով 31 առաջին, 25 երկրորդ և 27 երրորդ մրցանակային տեղեր:

Հաշվետու տարում պետական բյուջեի միջոցների հաշվին ֆինանսավորվել են 15 մարզական ֆեդերացիաներ:

2010թ. բազմաթիվ անգամ ԼՂՀ մարզիկները անհատական մրցումներում դարձել են Հայաստանի առաջնությունների չեմպիոններ և մրցանակակիրներ: ԼՂՀ տղամարդկանց և աղջիկների բասկետբոլի, աղջիկների հանդբոլի հավաքական թիմերը դարձել են Հայաստանի Հանրապետության չեմպիոններ:

2010թ. ԼՂՀ մարզիկները մասնակցել են Իրանի Իսլամական Հանրապետության Իսպահան քաղաքում անցկացված 22-րդ գարնանային մարզական խաղերին, որտեղ սեղանի թենիսի՝ տղաների և աղջիկների թիմերը դարձել են հաղթողներ:

2010թ. հանրապետությունում գործող մարզադպրոցների մարզիչների որակավորումը բարձրացնելու նպատակով կազմակերպվեցին սեմինար-պարապմունքներ բասկետբոլ, հանդբոլ և ֆուտբոլ մարզաձևերից:

Տարվա ընթացքում կենտրոնացված ձևով ձեռք է բերվել մարզագույք և մարզահագուստ, որոնք բաշխվել են մարզադպրոցներին ու մարզական ֆեդերացիաներին:

Ամփոփելով 2010թ. մարզական նվաճումները ի հայտ են բերվել տարվա լավագույն մարզիկները, հավաքական թիմերը և նրանց մարզիչները: 2010թ. ԼՂՀ լավագույն մարզիկ է ճանաչվել ՀՀ բազմակի չեմպիոն, միջազգային մրցաշարերի, Եվրոպայի, աշխարհի բազմակի մրցանակակիր, 2010թ. Եվրոպայի և աշխարհի մեծահասակների չեմպիոն, սպորտի վաստակավոր վարպետ, սամբիստ Աշոտ Դանիելյանը: Բոլոր մարզիկները և մարզիչները խրախուսվել են ԼՂՀ Նախագահի կողմից:

Բնապահպանություն

2010թ. բնապահպանության և բնօգտագործման ոլորտի զարգացումն ընթացել է հաստատված ծրագրերին համապատասխան, տնտեսության զարգացմանը զուգընթաց և համահունչ այն բարեփոխումներին, որոնք կատարվել ու կատարվում են Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունում՝ տնտեսության գրեթե բոլոր ոլորտներում ու բնագավառներում:

2010թ. բնապահպանական և բնօգտագործման ոլորտում իրականացրած քաղաքականությունն ուղղվել է.

- ոլորտը կարգավորող օրենքներից բխող ենթաօրենսդրական ակտերի նախագծերի մշակմանը.

-բնական պաշարների վերականգնելիությանը և բնական օգտագործման ապահովող համակարգի հետագա զարգացմանը, կատարելագործմանը և արդիականացմանը.

- արտադրական, տնտեսական, ռոռզման և խմելու նպատակով օգտագործվող ջրային ռեսուրսների՝ (մակերևութային և ստորերկրյա)՝ ջրօգտագործողների հաշվառմանը, պայմանագրերի կնքմանն ու ջրօգտագործման թույլտվությունների տրամադրմանը: 2010թ. տրամադրվել է 31 ջրօգտագործման թույլտվություն.

- շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության ծառայության կատարելագործմանը, որի նպատակն է կանխորոշել, կանխարգելել կամ նվազագույնին հասցնել նախատեսվող գործունեության վնասակար ազդեցությունը մարդու առողջության, շրջակա միջավայրի՝ մթնոլորտի, ջրի, հողի, ընդերքի, կենդանական ու բուսական աշխարհի, այդ թվում՝ բնության հատուկ պահպանվող տարածքների, տնտեսական ու սոցիալական բնականոն զարգացման վրա: 2010թ. իրականացվել է շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության 57 փորձաքննություն:

- կենսառեսուրսների պահպանությանը, արդյունավետ օգտագործմանն ու վերարտադրության ապահովմանը, անտառօգտագործման բնագավառում պետական քաղաքականության վերանայմանը (վառելափայտի գործող գների փոփոխություն)՝ պետական անտառային ֆոնդում նոր տարածքների անտառապատմանը: Անտառօգտագործման բնագավառում՝ մթերվել և իրացվել է 3337 խոր. մետր գործափայտ (47578,5 հազ. դրամ), 61970 խոր. մետր վառելափայտ (86667,5 հազ. դրամ) և այլ անտառանյութեր՝ 1090,5 հազ. դրամ գումարով:

Որսի օբյեկտ հանդիսացող որոշ կենդանատեսակների որսաշրջանում տրամադրվել է 77 թույլտվություն:

Տեսչական վերահսկողության արդյունքում հայտնաբերվել է ապօրինի ծառահատման 24 , որսորդության 4, ձկնորսության 4 դեպք ու կիրառվել են համապատասխան պատժամիջոցներ:

Բնապահպանական և բնօգտագործման վճարների հաշվարկ-հաշվետվությունների ճշտության նպատակով 2010թ. ստուգվել է ԼՂՀ-ում գործող 29 հիմնարկ ձեռնարկություններ, որից 5 կազմակերպության նկատմամբ կազմվել է օրենսդրության խախտման արձանագրություն:

2010թ. ընթացքում իրականացվել են նաև՝

- անտառային միջոցառումներ, որոնք նպատակաուղղված են եղել կենսառեսուրսների վերարտադրությանը, հիմնականում՝ անտառների բնական վերականգնմանը օժանդակող միջոցառումների անցկացմամբ: Դրանք կնպաստեն անտառի սերմնային բնական վերականգնմանը, անտառաձևակութային ֆոնդի տարածքների ընդլայնմանը, բուսական աշխարհի պահպանությանը և բանական օգտագործմանը, ինչպես նաև վայրի կենդանիների բնական աճին:

- գիշատիչների գլխաքանակի կարգավորման միջոցառումներ, որոնց իրականացման արդյունքում քաղաքացիների կողմից ոչնչացվել է 179 գայլ և 265 շնագայլ:

Բյուջետային քաղաքականություն

2010 թվականի ընթացքում բյուջետային քաղաքականությունը նպատակաուղղված է եղել բնակչության սոցիալական հարցերի լուծմանը, կենսամակարդակի բարձրացմանը, պետական միջոցների նպատակային ծրագրավորման գործընթացների իրականացմանը:

2009 թվականին համաշխարհային ֆինանսատնտեսական ճգնաժամով պայմանավորված մեկ տարի ընդհատումից հետո հանրապետությունում պետական բյուջեի ձևավորման գործընթացը կրկին իրականացվել է միջնաժամկետ ծախսերի ծրագրի հիման վրա:

Առաջին անգամ միասնական կարգով կազմված և ԼՂՀ վարչապետի 2010 թվականի հունիսի 16-ի «ԼՂՀ 2011 թվականի բյուջետային գործընթացն սկսելու մասին» թիվ 134-Ն որոշմամբ հաստատված ժամանակացույցի համաձայն կազմակերպվել են ԼՂՀ 2011-2013 թվականների միջնաժամկետ ծախսերի ծրագրի և ԼՂՀ 2011 թվականի պետական բյուջեի նախագծերի մշակման և կազմման աշխատանքները:

Հաշվետու տարում ընդունվել է «ԼՂՀ 2010 թվականի պետական բյուջեի մասին» ԼՂՀ օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին» ԼՂՀ օրենքը, որով հաշվի են առնվել արտոնյալ խմբերի քաղաքացիներին տրվող ամենամսյա դրամական օգնության և կենսաթոշակների (2010 թվականի նոյեմբերի 1-ից) չափերի բարձրացումները, ինչպես նաև առաջնային ու ռազմավարական նշանակություն ունեցող մի շարք օբյեկտների կառուցման և վերանորոգման աշխատանքների իրականացումը:

Հաշվապահական հաշվառման և աուդիտի կարգավորման ոլորտ

Հաշվապահական հաշվառման և աուդիտի կարգավորման ու մեթոդաբանության ոլորտում 2010 թվականին կատարված աշխատանքները հիմնականում ուղղված են եղել հաշվապահական հաշվառումը և աուդիտորական գործունեությունը կարգավորող իրավական դաշտի կատարելագործմանը, հաշվապահական հաշվառման ոլորտում մեթոդական օժանդակության ցուցաբերմանը, հաշվապահների և աուդիտորների ատեստավորմանը և որակավորման քննությունների անցկացմանը:

Հաշվետու տարում մշակվել են հաշվապահական հաշվառումը և աուդիտորական գործունեությունը կարգավորող մի շարք իրավական ակտեր և այլ փաստաթղթեր, այդ թվում՝

- պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, պետական և համայնքային ոչ առևտրային կազմակերպությունների հաշվապահների ատեստավորման կարգը և հարցաշարը,

- աուդիտորների որակավորման քննությունների հարցաթերթիկներում ներառվող թեստերի փոփոխությունները:

Հանրապետության հանրային հատվածի հաշվապահական հաշվառման մակարդակի բարձրացման, հաշվապահների մասնագիտական պատրաստվածության աստիճանի բացահայտման նպատակով, և ի կատարումն ԼՂՀ վարչապետի 2010 թվականի փետրվարի 1-ի թիվ 6 արձանագրային հանձնարարականի՝ ԼՂՀ ֆինանսների նախարարության կողմից նախապատրաստվել և անցկացվել է հանրապետության բոլոր պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, պետական և համայնքային ոչ առևտրային կազմակերպությունների հաշվապահների ատեստավորում (ընդհանուր առմամբ՝ 481 հաշվապահ):

Ատեստավորման ենթակա 481 հաշվապահներից ատեստավորմանը ներկայացել են 424 հոգի, այսինքն՝ ապահովվել է հաշվապահների 88.1%-ով մասնակցություն: Ատեստավորման արդյունքներով մասնակցած հաշվապահների 2/3-ը (66.5 %) գնահատվել են դրական:

Տարվա ընթացքում հետևողականորեն իրականացվել են հաշվապահական հաշվառման ոլորտում մեթոդական և խորհրդատվական աշխատանքները, որոնց շրջանակներում հաշվետու

տարում պարբերաբար մամուլում հրապարակվել են մեթոդական պարզաբանումներ:

Հաշվետու տարում ԼՂՀ պետական կառավարման մարմինների, պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունների և համայնքների հաշվապահների համար տարբեր ֆորմատներով, այդ թվում նաև՝ տեղերում, անցկացվել են թվով 24 սեմինար-խորհրդակցություններ, որոնց ընթացքում պարզաբանվել են հաշվապահական հաշվառման վարմանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր, մասնավորապես՝ հաշվետվությունների կազմման և ներկայացման, աշխատանքային օրենսդրության (այդ թվում՝ ԼՂՀ աշխատանքային օրենսգրքում կատարված վերջին փոփոխությունները), հիմնական միջոցների և դրամական հոսքերի հետ կապված և այլ հարցեր՝ ելնելով գործող օրենքների, կառավարության որոշումների, ԼՂՀ ֆինանսների նախարարության հրամաններով սահմանված կարգերի, հաշվապահական ստանդարտների և հաշվային պլանի պահանջներից:

Գնումների գործընթացի կարգավորման ոլորտ

2010 թվականի ընթացքում գնումների համակարգի արդյունավետության բարձրացման նպատակով համապատասխան փոփոխություններ կատարվեցին պետական գնումների գործընթացը կարգավորող օրենսդրության մեջ: Պետության կարիքների համար իրականացվող գնումների գործընթացի կատարելագործման նկատառումներով պայմանավորված, ինչպես նաև «Գնումների մասին» ԼՂՀ օրենքից բխող ենթաօրենսդրական դաշտի հստակեցման նպատակով գնումների գործընթացի կարգավորման բնագավառում մշակվել և ԼՂՀ կառավարության կողմից հաստատվել են մի շարք որոշումներ:

Մշակվեց և 2010 թվականի դեկտեմբերի 29-ին ԼՂՀ Ազգային Ժողովի կողմից ընդունվեց «Գնումների մասին» ԼՂՀ նոր օրենքը, որով գնումների հետ կապված հարաբերությունների կարգավորման համար նախատեսվում են առավել արդիական և լիարժեք մեխանիզմներ: Մասնավորապես, օրենքով նախատեսվում է գնումների համակարգի ապակենտրոնացում, գնման գործընթացների պարզեցում և բողոքարկման համակարգի հստակեցում:

Հարկային քաղաքականություն

2010թ. հարկային քաղաքականությունն առաջին հերթին ուղղված էր հարկերի հավաքագրման առավելագույն աճ ապահովող միջոցառումների իրականացմանն ու ընդլայնմանը, որի արդյունքում բյուջե մուտքագրված հարկային եկամուտների, պետական տուրքերի և պարտադիր սոցվճարների ցուցանիշների հանրագումարը նախորդ տարվա համեմատ աճել է 11.5 %-ով կամ 2.2 մլրդ դրամով:

Հաշվետու տարվա հարկային քաղաքականության գերակա ուղղություններն էին.

- օրենսդրական բարեփոխումների նախաձեռնումը,
- հսկողական աշխատանքների արդյունավետ իրականացումը,
- հանրային իրազեկման ապահովումը,
- համակարգի արդիականացումը:

2010թ. հարկային օրենսդրական դաշտում կատարված փոփոխություններն ուղղված էին հարկումից խուսափելու սողանցքների վերացմանն ու հարկման հիմնարար սկզբունքների ապահովմանը, որոնցից են.

- «Հարկերի մասին» օրենքում կատարված փոփոխությունները, որոնցով սահմանվում է հարկ վճարողների կատարած գործարքների վերաբերյալ երրորդ անձանցից տեղեկությունների ստացման և անուղղակի եղանակներով հարկերի առաջադրման համակարգ, ինչի արդյունքում կընդլայնվի հարկային մարմնի տեղեկատվական բազան, հետևաբար նաև դրա օգտագործման շրջանակները, ինչն էլ իր հերթին հնարավորություն կստեղծի բարձրացնել հարկ վճարողների կողմից պետության հանդեպ ունեցած պարտավորությունների կատարման նկատմամբ հսկողության արդյունավետությունը.

- «Եկամտահարկի մասին» օրենքում կատարված փոփոխությունը, որով հարկ վճարողներին իրավունք է վերապահվում ֆիզիկական անձանց վճարված եկամուտների վերաբերյալ ներկայացնել ճշտված տեղեկություններ՝ առանց տուգանքի կիրառման, ինչն իր հերթին կբարձրացնի հաշվետվական կարգապահությունը.

- բենզինի և դիզելային վառելիքի մեծածախ և մանրածախ վաճառքի գործունեության համար հարկման ընդհանուր ռեժիմի սահմանումը հաստատագրված վճարների ռեժիմի փոխարեն, որն իր դրական ազդեցությունը կունենա ոչ միայն տվյալ ոլորտից, այլ նաև մյուս ոլորտներից հավաքագրվող մուտքերի վրա, քանի որ տնտեսությունում գործող հարկման տարբեր ռեժիմների առկայությունն ու դրանց աններդաշնակությունը ստեղծում են հարկերից խուսափելու սողանցքներ.

- կիսամյակային հաշվարկ-հաշվետվություն ներկայացնող անհատ ձեռնարկատերերի համար հաշվարկ-հաշվետվությունների ներկայացման մեկ միասնական ժամկետի սահմանումը, որի արդյունքում վերջիններիս շփումները հարկային մարմնի հետ կհասցվեն նվազագույնի.

- հանրապետությունում գյուղատնտեսության զարգացումը խթանելու նպատակով ոլորտի ավելացված արժեքի հարկից ազատման արտոնության ժամկետի երկարաձգումը՝ մինչև 2014 թվականի հունվարի 1-ը.

- «Շահութահարկի մասին» օրենքում կատարված փոփոխությունը, որով շահութահարկի 5 % դրույքաչափով հարկվող գործունեությունների մասով հարկային վնասն ավել ցույց տալու համար նախատեսված 20 % տուգանքի փոխարեն սահմանվել է 10 %.

- հարկերի հաշվանցման և վերադարձման հարաբերությունների կանոնակարգումը և այլ փոփոխություններ, որոնք վերջին հաշվով կնպաստեն հանրապետությունում ներդրումային կլիմայի բարելավմանը, հարկային վարչարարության արդյունավետության բարձրացմանն ու բյուջեի եկամուտների ավելացմանը:

Հսկողական աշխատանքների մասով 2010 թվականին հարկ վճարողների մոտ իրականացվել են 886 ստուգումներ, որոնք ուղղված էին ստվերում գտնվող եկամուտների վերհանմանը, կեղծ փաստաթղթաշրջանառության կանխմանը, փաստաթղթավորման պահանջների ապահովմանը: Արդյունքում լրացուցիչ բյուջե վճարման է առաջադրվել 1 մլրդ 57 մլն դրամ, բյուջե մուտքագրվել՝ 788 մլն դրամ: Դրան զուգընթաց իրականացվել են նաև կամերալ

ուսումնասիրություններ: Մասնավորապես, կամերալ ուսումնասիրության են ենթարկվել 6579 հաշվարկ-հաշվետվություններ, որոնք կազմում են ներկայացված հաշվարկ-հաշվետվությունների մոտ 50 %-ը: Իրականացված ուսումնասիրությունների արդյունքում 847 հարկ վճարողների առաջարկվել է կատարել ճշտումներ: Ընդ որում, հիմնականում բոլոր հարկ վճարողների կողմից ներկայացվել են ճշտված հաշվարկ-հաշվետվություններ՝ այդպիսով գերծ մնալով հետագայում ստուգումներով պատժամիջոցների կիրառումից:

2010թ. արդյունքներով զգալիորեն նվազել է ապրանքների ստվերային շրջանառությունը, որը տնտեսությունում փաստաթղթաշրջանառության կանոնակարգման, ՀԳՄ-ների կիրառման ոլորտի ընդլայնման, հարկ վճարողների տեղեկացվածությունն ապահովող բացատրական-քարոզչական աշխատանքների իրականացման ուղղությամբ տարվող արդյունավետ քաղաքականության հետևանք է:

Հաշվետու տարում զգալի աշխատանքներ են տարվել հարկ վճարողների իրազեկվածության ապահովման ուղղությամբ: Այդ նպատակով 2010 թվականին լույս են տեսել «Հարկատու» եռամսյակային պարբերականը, «Խուսափենք հաճախակի կրկնվող սխալներից» ձեռնարկը և հարկային դաշտի վերաբերյալ տեղեկատվական նյութեր պարունակող «Հարկային համառոտագիր» գրքույկը: Կարևորելով հարկ վճարողների հետ անմիջական շփումների միջոցով պարզաբանումների տրամադրումը՝ որպես իրազեկման առավել արդյունավետ միջոց, կազմակերպվել են սեմինար խորհրդակցություններ, հարկ վճարողներին հուզող հարցադրումներին տրվել պարզաբանումներ թե՛ գծի, տեղերում կազմակերպվող ընդունելությունների և հարկային մարմնի էլեկտրոնային փոստի միջոցով, որոնց արդյունքում պարզաբանումներ են տրվել 35 հարկ վճարողների գրավոր հարցադրումներին, տեղերում կազմակերպվել 5800 հարկ վճարողների ընդունելություն, Ստեփանակերտ քաղաքում և շրջաններում կազմակերպվել թվով 18 սեմինար-խորհրդակցություններ:

Համակարգի աշխատանքները ժամանակակից պահանջներին համահունչ կազմակերպելու գործում կարևոր նշանակություն ունեցավ աշխատանքների ավտոմատացումը: 2010 թվականին ներ են դրվել հաստատագրված վճարների ավտոմատ հաշվարկման, տարբեր աղբյուրներից հարկ վճարողների ստացած եկամուտների, հսկիչ կետերով հանրապետության տարածք ներմուծված ապրանքանյութական արժեքների հաշվառման, խմբավորման և համադրումների իրականացման ենթածրագրերը, բարելավվել էլեկտրոնային փաստաթղթաշրջանառության ենթածրագիրը:

Անշարժ գույքի կադաստր

Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեն 2010թ. ընթացքում ապահովել է Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության կառավարության 23.02.2010թ. «Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության 2010 թվականի պետական բյուջեի միջոցների հաշվին իրականացվող՝ անշարժ գույքի կադաստրի զարգացման 2010թ. համալիր ծրագիրը հաստատելու մասին» N 86-Ա որոշմամբ հաստատված միջոցառումների իրականացումն ամբողջությամբ:

«Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության 2010թ. պետական բյուջեի մասին» Լեռնային

Ղարաբաղի Հանրապետության օրենքով նախատեսված ֆինանսական միջոցների հաշվին կադաստրի համակարգի կողմից իրականացվել են ինը ծրագրային աշխատանքներ, այդ թվում.

1. Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության տարածքում համայնքների բնակավայրերի 1:2000 մասշտաբի տեղագրական հանութագրման և կադաստրային քարտեզագրման աշխատանքներ:

Ծրագրի շրջանակներում իրականացվել են՝ 547 հեկտարի տեղագրական հանութագրման աշխատանքներ, 6261 միավորի անշարժ գույքի կադաստրային քարտեզագրման աշխատանքներ և 78 կետերի խտացման ցանցի տեղադրման, չափման և հավասարակշռման աշխատանքներ Ասկերանի և Մարտունու շրջաններում:

2. Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության աշխարհագրական անվանումների հաշվառման և գրանցման աշխատանքներ, ընդ որում հաշվառման աշխատանքներ են իրականացվել 23 համայնքներում, իսկ գրանցման աշխատանքներ են իրականացվել արդեն հաշվառված 60 համայնքներում:

3. Հողի և դրա վրա գտնվող շենքերի և շինությունների, անշարժ գույքի շուկայի համակարգված դիտարկումների իրականացման աշխատանքներ, որոնց արդյունքում կատարվել է անշարժ գույքի շուկայի 2009-2010թթ. եռամսյակային, կիսամյակային և տարեկան վերլուծություն: Ծրագրի շրջանակներում իրականացվել են անշարժ գույքի միասնական գնային իրավիճակի համակարգված դիտարկումներ և վերլուծություն, որոնց արդյունքները պարբերաբար հրապարակվել են մամուլում՝ հասարակության լայն շերտերին շուկայի իրավիճակի մասին իրազեկելու նպատակով:

4. Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության շրջանների և համայնքների վարչական սահմանների ամրացման աշխատանքներ 42 համայնքներում / Մարտունու շրջանի 36 և Շուշիի շրջանի 6 համայնքներում /:

5. Պետական և համայնքային սեփականություն հանդիսացող շենքերի, շինությունների և մասնավորեցվող /սեփականաշնորհվող/ անշարժ գույքի և ինքնակամ կառույցների նկատմամբ սեփականության իրավունքի պետական գրանցման աշխատանքներ՝ 354 միավոր պետական սեփականության և 279 միավոր համայնքային սեփականության նկատմամբ :

6. Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների հայտերի հիման վրա անշարժ գույքի միավորների, այդ թվում համայնքների վարչական սահմաններում կամ դրանցից դուրս գտնվող պետական կամ համայնքային սեփականության հողերի վրա կառուցված ինքնակամ կառույցների նկատմամբ համայնքների կամ պետության սեփականության իրավունքի պետական գրանցում: Իրավունքի պետական գրանցում է իրականացվել 354 միավոր պետական սեփականության և 279 միավոր համայնքային սեփականության նկատմամբ:

7. Անշարժ գույքի կադաստրի վարման ավտոմատացված համակարգի ներդրման, զարգացման և տեղեկատվական բանկի ստեղծման նպատակով իրականացվել են 14000 կադաստրային գործերի տվյալների մուտքագրում և 328523 էջերի տեսաներածում:

8. «Գույքահարկի բազայի ստեղծման նպատակով շենքերի, շինությունների կադաստրային գնահատման» ծրագրի շրջանակներում ստեղծվել է գույքահարկի բազա 36147 անշարժ գույքի միավորի նկատմամբ :

9. Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի տարածքային ստորաբաժանումների կողմից մատուցվող ծառայություններից ստացվող եկամուտների հաշվին կոմիտեի համակարգի գծով իրականացվող ծախսեր:

2010 թվականի արդյունքներով ընդհանուր առմամբ տարածքային ստորաբաժանումների ընթացիկ գործունեության տվյալներով կատարվել են 8043 միավոր պետական գրանցման աշխատանքներ և տրամադրվել է 7256 միավոր անշարժ գույքի վերաբերյալ տեղեկատվություն:

Վերոհիշյալ աշխատանքների դիմաց սահմանված կարգով գանձվել և պետական բյուջե է մուտքագրվել 33005,1 հազ.դրամ պետական տուրք, իսկ աշխատանքների արդյունքներով ապահովվել է 185042,0 հազ. դրամ եկամուտ:

2010 թվականի անշարժ գույքի պետական ռեգիստրի համակարգի ծախսերի նկատմամբ եկամուտների գերազանցումից մուտքերը կազմել են 18141,8 հազ. դրամ, որն էլ փոխանցվել է պետական բյուջե:

Շարունակվել են աշխատանքները հողերի օգտագործման նկատմամբ վերահսկողության բնագավառում: Հողային տեսուչի կողմից 2010 թվականին տեսչական ստուգումներ են իրականացվել Հաղրուփի շրջանում, որի արդյունքներով ի հայտ է եկել 2289 հեկտար անօրեն հողօգտագործում: Ընդհանուր առմամբ պետական կոմիտեի աշխատակազմի տարածքային ստորաբաժանումների կողմից 2010 թվականի ընթացքում իրականացվել են 10034,8 հա վարձակալության տրամադրված գյուղնշանակության հողերի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման աշխատանքներ, որից Ասկերանի շրջանում` 1181,1 հա, Մարտունու շրջանում` 435,6 հա, Մարտակերտի շրջանում` 1169,0 հա, Հաղրուփի շրջանում` 917,4 հա, Շուշիի շրջանում` 159,7 հա, Շահումյանի շրջանում` 81,9 հա, Քաշաթաղի շրջանում` 6090,1 հա:

Միաժամանակ համակարգի կողմից իրականացվել են նաև մի շարք աշխատանքներ, որոնք ուղղված են մեր հանրապետությունում կադաստրի ոլորտի զարգացմանը: Դրանք են`

-պաշտոնական կայքի բացումը, որի նպատակն է ծանոթացնել հասարակության լայն շերտերին կադաստրի համակարգի կողմից իրականացվող գործառնություններին և իրավական ակտերին.

-2010 թվականից սկսվել են իրականացվել 20%-ից ավել օգտագործվող բնակելի կառուցապատման հողամասերի գրանցման աշխատանքները: Տարվա կտրվածքով առաջին պետական գրանցման աշխատանքների իրականացման ժամանակ դուրս մնացած 481 անշարժ գույքի միավորների նկատմամբ կատարվել է իրավունքի պետական գրանցում և գյուղական համայնքների բնակիչներին անվճար տրամադրվել սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականներ.

- 2010 թվականին տպագրվեց ԼՂՀ Ատլասի անգլերեն տարբերակը, որը մեծ նշանակություն ունի մեր հանրապետության համար գիտական և քաղաքական տեսակետից.

- ստեղծվել և պարբերաբար թարմացվում է վարձակալված հողամասերի բազան.

- ստեղծվում է հանրապետությունում գրանցված անշարժ գույքի հաշվառման բազա, արդեն իսկ մուտքագրվել են մոտ 20 000 միավորի տվյալներ.

- 2010 թվականին Ստեփանակերտի տարածքային ստորաբաժանումում ներդրվել է շարժական գույքի նկատմամբ վարձակալության, գրավի և լիզինգի գրանցման ավտոմատացված ծրագիրը, և արդեն իսկ սահմանված կարգով գրանցվել են հանրապետության որոշ տնտեսվարող սուբյեկտներին պատկանող շարժական գույքի նկատմամբ գրավի իրավունքները:

Պետական կոմիտեի կողմից օրենսդրական դաշտի բարելավման, զարգացման համար համապատասխան նորմատիվ-իրավական դաշտը կանոնակարգելու նպատակով մշակվել և ԼՂՀ կառավարության քննարկմանն են ներկայացվել Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության օրենքների և ԼՂՀ կառավարության որոշումների մի շարք նախագծեր:

Ազգային ժողովի կողմից ընդունվել է «Գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման մասին» Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին», « Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության վարչատարածքային բաժանման մասին», « Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության հողային օրենսգրքում լրացում կատարելու մասին», «Կադաստրային քարտեզի ճշգրտման արդյունքում արձանագրված՝ քաղաքացիների կողմից փաստացի օգտագործվող հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին», ԼՂՀ օրենքները:

Ընդունվել են «ԼՂՀ վերաբնակեցման ծրագրերում ընդգրկված համայնքների տարածքներում առկա պետական սեփականություն հանդիսացող անհատական բնակելի տների նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման առանձնահատկությունների մասին», «ԼՂՀ հողային ֆոնդի առկայության և բաշխման 2010 թվականի հաշվետվության (հողային հաշվեկշռի) մասին», «ԼՂՀ շարժական գույքի կադաստրի և շարժական գույքի նկատմամբ իրավունքների գրանցման միասնական տեղեկատվական բանկի ստեղծման ու վարման կարգը հաստատելու մասին» ԼՂՀ կառավարության որոշումները:

Հաշվետու տարվա ընթացքում ընդունվել են նաև ԼՂՀ կառավարության՝ ԼՂՀ համայնքների վարչական սահմաններում գտնվող՝ պետական սեփականություն հանդիսացող հողամասերն անհատույց սեփականության իրավունքով համայնքներին փոխանցելու մասին 34, ԼՂՀ համայնքների հողերի կատեգորիաներ փոխելու մասին 32, հողերի օգտագործման ժամանակավոր սխեմաներում փոփոխություններ կատարելու մասին 8 որոշումներ:

Տ Ե Ղ Ե Կ ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն

Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության 2010 թվականի պետական բյուջեի եկամուտների կատարման մասին ըստ առանձին եկամտատեսակների

Եկամտատեսակ	պլան	փաստ	%
ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵԻ ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐ	23368839.2	23807500.9	101.9
որից՝			
Ա. ԸՆԹԱՑԻԿ ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐ	22918839.2	23357500.9	101.9
որից՝			
1. Հարկային եկամուտներ	14691700.0	15122715.2	102.9
այդ թվում՝			
ա) ավելացված արժեքի հարկ	8363000.0	8406660.3	100.5
բ) ակցիզային հարկ	350200.0	222175.9	63.4
գ) շահութահարկ	1127000.0	1279182.4	113.5
դ) եկամտահարկ	1857500.0	2005654.2	108.0
ե) հաստատագրված վճար	510500.0	525855.8	103.0
զ) առևտրի հարկ	1257000.0	1347911.3	107.2
է) բնօգտագործման և բնապահպանական վճար	480000.0	507892.1	105.8
ը) մասհանումներ ավտոճանապարհների նորոգման համար	455500.0	489645.8	107.5
թ) այլ հարկային եկամուտներ	96000.0	105875.9	110.3
ժ) ռոյալթի	160000.0	181519.0	113.4
ի) կոնցենսիոն վճար		5950.7	
յ) հանր. ծառ. կարգավորման պարտադիր վճար	35000.0	44391.8	126.8
2. Պետական տուրք	481528.6	363614.9	75.5
3. Պարտադիր սոցապահովության վճարներ	5803300.0	6098157.0	105.1
4. Այլ եկամուտներ	1942310.6	1773013.8	91.3
ա) իրավաբ. անձանց բաժնետ-ն կապիտալում կատարված ներդր-ց ստացվող շահաբաժինների տեսքով մասս-ր -շահաբաժիններ	700000.0	683300.2	97.6
- ժամակ. ազատ մնաց. տեղաբաշխ. և դիպոզիտներից ստացվող տոկոսավճարներ	600000.0	581393.8	96.9
բ) պետ. հիմնարկ. հաշվեկ. հաշվառվ. գույքի, համայնքն. վարչ. տարածք. դուրս գտնվող պետ. սեփ-թյուն համարվ. հողերի վարձակալ. և օգտագործ-ն դիմաց գանձվ. վարձավճարներ	100000.0	101906.4	101.9
- գույքի վարձավճար	213000.0	33794.6	15.9
- հողի վարձավճար	3000.0	2995.4	99.8
- հողի վարձավճար	210000.0	30799.2	14.7
գ) բյուջեից տրված վարկերի տոկոսավճար	20000.0	29873.7	149.4
դ) տիրագործ, ժառանգ-ն իրավունքով, ինչպես նաև ֆիզ-ն և իրավաբ. անձանցից նվիրատվ. կարգով պետությանը որպես սեփ. անցած դրամակ. միջ-ից, հիմնակ. միջոց. կամ ոչ նյութ. ակտիվ չհանդիսացող գույքի օտար. եկամուտներ	500.0		0.0
ե) իրավախախտումների համար գործադիր և դատական մարմինների կողմից կիրառվող պատժամիջոցներից	280000.0	226119.8	80.8
զ) օրենքով և իրավական այլ ակտերով սահմանված պետ. բյուջե մուտքագրվող այլ ոչ հարկային եկամուտներ	468810.6	527157.4	112.4
է) կադաստրի գործառնություններից եկամուտներ	170000.0	185284.5	109.0
ը) անտառանյութի իրացումից մուտքեր	90000.0	87483.6	97.2
Բ. Պաշտոնական դրամաշնորհներ	450000.0	450000.0	100.0
Միջպետական վարկ	33185842.0	33185842.0	100.0
Ընդամենը մուտքեր	56554681.2	56993342.9	100.8

Ծանոթություն՝ եկամուտների մեջ ներառված են՝

- 1) արտաբյուջետային հաշիվների պլանային եւ փաստացի ցուցանիշները՝ համապատասխանաբար 347310.6 և 357719.6 հազ.դրամի չափով;
- 2) տարվա փաստացի հաշվարկված և միաժամ. վճար. սոցապ. վճարներ (հիվանդության թերթիկ և այլն) 484295.1 հազ.դրամի չափով:

Տ Ե Ղ Ե Կ Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն
Լեռնային Դարաբաղի Հանրապետության 2010 թվականի
պետական բյուջեի ծախսերի կատարման վերաբերյալ
(տնտեսագիտական դասակարգում)

հազ. դրամ

	նախատեսված հատկացում-ները	ճշտված հատկացում- ները	կատարողա- կանը	%
ԸՆԴԱՍԵՆԸ ԾԱԽՍԵՐ	59879737.0	64883567.8	62182375.0	95.8
այդ թվում՝				
ԸՆԹԱՅԻՎ ԾԱԽՍԵՐ	46550406.10	46885856.1	44286092.4	94.5
այդ թվում՝				
ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՎԱՐՉԱՏՐՈՒԹՅՈՒՆ	12017987.0	12154037.6	11644662.7	95.8
այդ թվում՝				
Գրամով վճարվող աշխատավարձեր և հավելավճարներ	10635131.3	10769350.4	10324155.2	95.9
Փաստացի սոցիալական ապահովության վճարներ	1382855.7	1384687.2	1320507.5	95.4
ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻ ՉԵՈՔԲԵՐՈՒՄ	6984141.7	7214619.7	6730181.4	93.3
այդ թվում՝				
Շարունակական ծախսեր	977174.4	1015525.6	899525.1	88.6
Գործուղումների և շրջագայությունների ծախսեր	277251.2	276539.4	224242.3	81.1
Պայմանագրային այլ ծառայությունների ձեռքբերում	4339174.8	4416077.6	4277258.1	96.9
Այլ մասնագիտական ծառայությունների ձեռքբերում	150477.8	110562.2	73571.3	66.5
Ընթացիկ նորոգում և պահպանում (ծառայություններ և նյութեր)	146754.7	218321.4	187900.7	86.1
Նյութեր (ապրանքներ)	1093308.8	1177593.5	1067683.9	90.7
ՏՈՎՈՍԱՎՃԱՐՆԵՐ	200000.0	350000.0	276315.5	78.9
այդ թվում՝				
Ներքին տոկոսավճարներ	200000.0	350000.0	276315.5	78.9
ՍՈՒԲՍԻԴԻԱՆԵՐ	2459934.2	2414658.4	2266560.9	93.9
այդ թվում՝				
Սուբսիդիաներ պետական կազմակերպություններին	2459934.2	2414658.4	2266560.9	93.9
ԴՐԱՍԱՇՆՈՐՀՆԵՐ	4618781.7	4283565.7	4204007.1	98.1
այդ թվում՝				
Ընթացիկ դրամաշնորհներ միջազգային կազմակերպություններին	230.0	230.0	36.7	15.9
Ընթացիկ դրամաշնորհներ պետական հատվածի այլ մակարդակներին	4618551.7	4283335.7	4203970.4	98.1
որից՝				
Ընթացիկ դրամաշնորհներ պետական կառավարման հատվածին	36527.5	36527.5	36090.1	98.8
Պետական բյուջեից համայնքների բյուջեներին տրվող դոտացիաներ	1392162.7	1392162.7	1322997.8	95.0
Այլ ընթացիկ դրամաշնորհներ համայնքներին	175000.0	80784.0	73562.0	91.1
Ընթացիկ դրամաշնորհներ պետական և համայնքների ոչ առևտրային կազմակերպություններին	19100.0	19100.0	18676.2	97.8
Այլ ընթացիկ դրամաշնորհներ	2995761.5	2754761.5	2752644.3	99.9
ՍՈՅԻԱԼԱԿԱՆ ՆՊԱՍՏՆԵՐ ԵՎ ԿԵՆՍԱԹՈՐՈՒՄՆԵՐ	15441108.8	15783885.2	15106564.7	95.7
այդ թվում՝				
Սոցիալական օգնության դրամական արտահայտությանը նպաստներ (բյուջեից)	15441108.8	15783885.2	15106564.7	95.7
այդ թվում՝				

	Նախատեսված հատկացում-ները	Ծշտված հատկացում- ները	կատարողա- կանը	%
Հիվանդության և հաշմանդամության նպաստներ բյուջեից	217300.0	217300.0	217300.0	100.0
Մայրության նպաստներ բյուջեից	592200.0	592200.0	566574.3	95.7
Երեխաների նպաստներ բյուջեից	3223945.5	3177845.5	3083366.8	97.0
Գործազրկության նպաստներ բյուջեից	118800.0	118800.0	82759.3	69.7
Հուղարկավորության նպաստներ բյուջեից	67540.0	67540.0	49387.0	73.1
Կրթական, մշակութային և սպորտային նպաստներ բյուջեից	147728.3	147200.3	143030.4	97.2
Բնակարանային նպաստներ բյուջեից	34140.0	38640.0	35599.3	92.1
Այլ նպաստներ բյուջեից	2778082.8	3032987.2	2730782.9	90.0
Կենսաթոշակներ	8261372.2	8391372.2	8197764.8	97.7
այդ թվում՝				
Կենսաթոշակներ	8261372.2	8391372.2	8197764.8	97.7
ԱՅԼ ԾԱԽՍԵՐ	4828452.7	4685089.6	4057800.1	86.6
այդ թվում՝				
Նվիրատվություններ ոչ կառավարչական (հասարակական) կազմակերպություններին	110800.0	110800.0	108586.8	98.0
Հարկեր, պարտադիր վճարներ և տույժեր, որոնք կառավարման տարբեր մակարդակների կողմից կիրառվում են միմյանց նկատմամբ	5899.7	16092.0	14395.2	89.5
Այլ ծախսեր	2911753.0	3010197.5	2491588.3	82.8
Պահուստային միջոցներ	1800000.0	1548000.0	1443229.8	93.2
ՈՉ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐԻ ՀԵՏ ԳՈՐԾԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	13329330.9	17997711.7	17896282.6	99.4
այդ թվում՝				
ՈՉ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐԻ ԳԾՈՎ ԾԱԽՍԵՐ	14029330.9	18697711.7	18451140.3	98.7
այդ թվում՝				
ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐ	14029330.9	18697711.7	18451140.3	363.4
այդ թվում՝				
ՇԵՆՔԵՐ ԵՎ ՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	12856000.0	17411077.4	17287156.3	99.3
ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ ԵՎ ՍԱՐՔԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐ	763661.0	864654.4	750169.5	86.8
այդ թվում՝				
Տրանսպորտային սարքավորումներ	403991.5	503521.5	462180.0	91.8
Վարչական սարքավորումներ	150190.0	170266.4	141008.8	82.8
Այլ մեքենաներ և սարքավորումներ	209479.5	190866.5	146980.7	77.0
ԱՅԼ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐ	409669.9	421979.9	413814.5	98.1
այդ թվում՝				
Աճեցվող ակտիվներ	20000.0	105570.0	105570.0	100.0
Ոչ-նյութական հիմնական միջոցներ	1600.0	1600.0	1148.5	71.8
Գեոդեզիական- քարտեզագրական ծախսեր	58069.9	58069.9	58069.3	100.0
Նախագծահետազոտական ծախսեր	330000.0	256740.0	249026.7	97.0
ՈՉ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐԻ ՕՏԱՐՈՒՄԻՑ ՄՈՒՏՔԵՐ	-700000.0	-700000.0	-554857.7	79.3

Ծանոթություն.

1. «ԼՂՀ 2010 թվականի պետական բյուջեի մասին» ԼՂՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի համաձայն, հաշվետվությունում ըստ հոդվածների ներառված են արտաբյուջետային հաշիվներ ունեցող բյուջետային հիմնարկների արտաբյուջետային միջոցների նախահաշվի ծրագրային և փաստացի ցուցանիշները՝ համապատասխանաբար 412302.1 հազար դրամի և 292624.9 հազար դրամի չափով:
2. «ԼՂՀ 2010 թվականի պետական բյուջեի մասին» ԼՂՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի 3-րդ կետի համաձայն, տեղեկության «Այլ ծախսեր» բաժնում ներառված է ԼՂՀ օրենսդրությամբ սահմանված դեպքերում պետական բյուջեից պետական տուրքի վճարումները՝ 1528.6 հազար դրամի չափով:

Տ Ե Ղ Ե Կ Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն

Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության 2010 թվականի պետական բյուջեի ծախսերի կատարման վերաբերյալ (գործառնական դասակարգում)

հազ. դրամ

Բյուջետային ծախսերի գործառնական դասակարգման բաժինների, խմբերի և դասերի անվանումները	նախատեսված հատկացումները	ճշտված հատկացումները	կատարողականը	%
ԸՆԴԱՍԵՆԸ ԾԱԽՍԵՐ	59879737.0	64883567.8	62182375.0	95.8
այդ թվում՝				
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԲՆՈՒՅԹԻ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	5570325.0	5885784.4	5165873.7	87.8
այդ թվում՝				
Օրենսդիր և գործադիր մարմիններ, պետական կառավարում, ֆինանսական և հարկաբյուջետային հարաբերություններ, արտաքին հարաբերություններ	3187223.1	3352682.4	2855026.5	85.2
<i>Օրենսդիր և գործադիր մարմիններ, պետական կառավարում</i>	<i>1776132.5</i>	<i>1808314.2</i>	<i>1687381.6</i>	<i>93.3</i>
<i>Ֆինանսական և հարկաբյուջետային հարաբերություններ</i>	<i>855573.1</i>	<i>988850.7</i>	<i>705326.3</i>	<i>71.3</i>
<i>Արտաքին հարաբերություններ</i>	<i>555517.5</i>	<i>555517.5</i>	<i>462318.6</i>	<i>83.2</i>
Ընդհանուր բնույթի ծառայություններ	312656.6	312656.6	254307.3	81.3
<i>Աշխատակազմի /կադրերի/ գծով ընդհանուր բնույթի ծառայություններ</i>	<i>75453.5</i>	<i>75453.5</i>	<i>57028.5</i>	<i>75.6</i>
<i>Ծրագրման և վիճակագրական ընդհանուր ծառայություններ</i>	<i>118281.9</i>	<i>118281.9</i>	<i>115688.4</i>	<i>97.8</i>
<i>Ընդհանուր բնույթի այլ ծառայություններ</i>	<i>118921.2</i>	<i>118921.2</i>	<i>81590.4</i>	<i>68.6</i>
Ընդհանուր բնույթի հետազոտական աշխատանք	33379.3	33379.4	32123.0	96.2
<i>Ընդհանուր բնույթի հետազոտական աշխատանք</i>	<i>33379.3</i>	<i>33379.4</i>	<i>32123.0</i>	<i>96.2</i>
Ընդհանուր բնույթի հանրային ծառայություններ (այլ դասերին չպատկանող)	444903.3	444903.3	425103.6	95.5
<i>Ընդհանուր բնույթի հանրային ծառայություններ (այլ դասերին չպատկանող)</i>	<i>444903.3</i>	<i>444903.3</i>	<i>425103.6</i>	<i>95.5</i>
Պետական պարտքի գծով գործառնություններ	200000.0	350000.0	276315.5	78.9
<i>Պետական պարտքի գծով գործառնություններ</i>	<i>200000.0</i>	<i>350000.0</i>	<i>276315.5</i>	<i>78.9</i>
Կառավարության տարբեր մակարդակների միջև իրականացվող ընդհանուր բնույթի տրանսֆերտներ	1392162.7	1392162.7	1322997.8	95.0
<i>Կառավարության տարբեր մակարդակների միջև իրականացվող ընդհանուր բնույթի տրանսֆերտներ</i>	<i>1392162.7</i>	<i>1392162.7</i>	<i>1322997.8</i>	<i>95.0</i>
ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ	60000.0	60000.0	60000.0	100.0
այդ թվում՝				

Բյուջետային ծախսերի գործառնական դասակարգման բաժինների, խմբերի և դասերի անվանումները	նախատեսված հատկացումները	ճշտված հատկացումները	կատարողականը	%
Պաշտպանություն (այլ դասերին չպատկանող)	60000.0	60000.0	60000.0	100.0
Պաշտպանություն (այլ դասերին չպատկանող)	60000.0	60000.0	60000.0	100.0
ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԿԱՐԳ, ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԴԱՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆ	4127326.5	4608326.5	4236378.2	91.9
այդ թվում՝				
Հասարակական կարգ և անվտանգություն	2797904.2	3037904.2	2803730.7	92.3
Ոստիկանություն	1752514.6	1992514.6	1840117.7	92.4
Ազգային անվտանգություն	1045389.6	1045389.6	963613.0	92.2
Փրկարար ծառայություն	521705.9	521705.9	459130.8	88.0
Փրկարար ծառայություն	521705.9	521705.9	459130.8	88.0
Դատական գործունեություն և իրավական պաշտպանություն	425250.4	666250.4	653080.6	98.0
Դատարաններ	273390.3	273390.3	264198.7	96.6
Իրավական պաշտպանություն	151860.1	392860.1	388881.9	99.0
Դատախազություն	382466.0	382466.0	320436.1	83.8
Դատախազություն	382466.0	382466.0	320436.1	83.8
ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	4422197.2	4089197.2	4102875.0	100.3
այդ թվում՝				
Ընդհանուր բնույթի տնտեսական, առևտրային և աշխատանքի գծով հարաբերություններ	2226733.1	1988220.1	1959445.3	98.6
Ընդհանուր բնույթի տնտեսական և առևտրային հարաբերություններ	2226733.1	1988220.1	1959445.3	98.6
Գյուղատնտեսություն, անտառային տնտեսություն, ձկնորսություն և որսորդություն	2505743.7	2505743.7	2469124.4	98.5
Գյուղատնտեսություն	2345993.5	2345993.5	2311917.7	98.5
Անտառային տնտեսություն	159750.2	159750.2	157206.7	98.4
Տրանսպորտ	10000.0	18000.0	6227.4	34.6
Օդային տրանսպորտ	10000.0	18000.0	6227.4	34.6
Այլ բնագավառներ	230000.0	227513.0	219158.0	96.3
Հյուրանոցներ և հասարակական սննդի օբյեկտներ	200000.0	200000.0	193005.3	96.5
Զբոսաշրջություն	30000.0	27513.0	26152.7	95.1
Տնտեսական հարաբերություններ (այլ դասերին չպատկանող)	-550279.6	-650279.6	-551080.1	84.7
Տնտեսական հարաբերություններ (այլ դասերին չպատկանող)	-550279.6	-650279.6	-551080.1	84.7
ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ	55839.3	55839.3	52108.2	93.3
այդ թվում՝				
Շրջակա միջավայրի պաշտպանություն (այլ դասերին չպատկանող)	55839.3	55839.3	52108.2	93.3
Շրջակա միջավայրի պաշտպանություն (այլ դասերին չպատկանող)	55839.3	55839.3	52108.2	93.3

Բյուջետային ծախսերի գործառնական դասակարգման բաժինների, խմբերի և դասերի անվանումները	նախատեսված հատկացումները	ճշտված հատկացումները	կատարողականը	%
ԲՆԱԿԱՐԱՆԱՅԻՆ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԿՈՍՄՈՒՆԱԼ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	201910.1	200752.9	194023.3	96.6
այդ թվում՝				
Ջրամատակարարում	26311.9	26311.9	24276.7	92.3
Ջրամատակարարում	26311.9	26311.9	24276.7	92.3
Բնակարանային շինարարություն և կոմունալ ծառայություններ (այլ դասերին չպատկանող)	175598.2	174441.0	169746.6	97.3
Բնակարանային շինարարություն և կոմունալ ծառայություններ (այլ դասերին չպատկանող)	175598.2	174441.0	169746.6	97.3
ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹՅՈՒՆ	3012000.0	3027000.0	2972499.7	98.2
այդ թվում՝				
Բժշկական ապրանքներ, սարքեր և սարքավորումներ	130000.0	130000.0	129302.7	99.5
Դեղագործական ապրանքներ	110000.0	110000.0	109302.7	99.4
Բժշկական սարքեր և սարքավորումներ	20000.0	20000.0	20000.0	100.0
Արտահիվանդանոցային ծառայություններ	1095611.3	1072990.3	1049205.0	97.8
Ընդհանուր բնույթի բժշկական ծառայություններ	633725.9	622188.8	613334.5	98.6
Մասնագիտացված բժշկական ծառայություններ	292058.4	276618.9	267422.7	96.7
Ստոմատոլոգիական ծառայություններ	63063.5	63814.1	63221.4	99.1
Պարաբժշկական ծառայություններ	106763.5	110368.5	105226.4	95.3
Հիվանդանոցային ծառայություններ	1400800.0	1425354.5	1414689.1	99.3
Ընդհանուր բնույթի հիվանդանոցային ծառայություններ	509220.0	511326.7	507638.9	99.3
Մասնագիտացված հիվանդանոցային ծառայություններ	411489.0	439439.2	437406.5	99.5
Բժշկական, մոր և մանկան կենտրոնների ծառայություններ	480091.0	474588.6	469643.7	99.0
Հանրային առողջապահական ծառայություններ	178840.7	179221.4	175829.4	98.1
Հանրային առողջապահական ծառայություններ	178840.7	179221.4	175829.4	98.1
Առողջապահություն (այլ դասերին չպատկանող)	206748.0	219433.8	203473.5	92.7
Առողջապահական հարակից ծառայություններ և ծրագրեր	134276.5	146962.3	139935.2	95.2
Առողջապահություն (այլ դասերին չպատկանող)	72471.5	72471.5	63538.3	87.7
ՀԱՆԳԻՍՏ, ՄՇԱԿՈՒՅԹ ԵՎ ԿՐՈՆ	1972326.8	1972326.8	1816443.5	92.1
այդ թվում՝				
Հանգստի և սպորտի ծառայություններ	212930.7	212930.7	205361.7	96.4
Հանգստի և սպորտի ծառայություններ	212930.7	212930.7	205361.7	96.4
Մշակութային ծառայություններ	933784.5	934784.5	794845.7	85.0
Գրադարաններ	52625.8	52625.8	52226.7	99.2

Բյուջետային ծախսերի գործառական դասակարգման բաժինների, խմբերի և դասերի անվանումները	նախատեսված հատկացումները	ճշտված հատկացումները	կատարողականը	%
Թանգարաններ և ցուցասրահներ	51780.7	51780.7	48049.0	92.8
Մշակույթի տներ, ակումբներ, կենտրոններ	116448.7	117448.7	113249.0	96.4
Այլ մշակութային կազմակերպություններ	18500.0	18500.0	18500.0	100.0
Արվեստ	353485.7	353485.7	333575.4	94.4
Հուշարձանների և մշակութային արժեքների վերականգնում և պահպանում	340943.6	340943.6	229245.6	67.2
Ռադիո և հեռուստահաղորդումների հեռարձակման և հրատարակչական ծառայություններ	568662.0	568662.0	566802.8	99.7
Հեռուստառադիոհաղորդումներ	458737.7	458737.7	457386.7	99.7
Հրատարակչություններ, խմբագրություններ	109924.3	109924.3	109416.1	99.5
Կրոնական և հասարակական այլ ծառայություններ	160000.0	160000.0	157424.3	98.4
Երիտասարդական ծրագրեր	15000.0	15000.0	14637.3	97.6
Քաղաքական կուսակցություններ, հասարակական կազմակերպություններ, արհմիություններ	105000.0	105000.0	102787.0	97.9
Կրոնական և հասարակական այլ ծառայություններ	40000.0	40000.0	40000.0	100.0
Հանգիստ, մշակույթ և կրոն (այլ դասերին չպատկանող)	96949.6	95949.6	92009.0	95.9
Հանգիստ, մշակույթ և կրոն (այլ դասերին չպատկանող)	96949.6	95949.6	92009.0	95.9
ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ	9374980.9	9374980.9	9054125.4	96.6
այդ թվում՝				
Նախադպրոցական կրթություն	531046.9	506493.1	379186.9	74.9
Նախադպրոցական կրթություն	531046.9	506493.1	379186.9	74.9
Տարրական, հիմնական և միջնակարգ ընդհանուր կրթություն	6905674.0	6895140.9	6779224.3	98.3
Տարրական, հիմնական և միջնակարգ ընդհանուր կրթություն	6905674.0	6895140.9	6779224.3	98.3
Նախնական մասնագիտական(արհեստագործական) և միջին մասնագիտական կրթություն	377279.0	381716.3	376154.0	98.5
Նախնական մասնագիտական(արհեստագործական) կրթություն	141655.70	146093.0	144133.2	98.7
Միջին մասնագիտական կրթություն	235623.3	235623.3	232020.8	98.5
Բարձրագույն կրթություն	461337.0	461337.0	443167.5	96.1
Բարձրագույն մասնագիտական կրթություն	461337.0	461337.0	443167.5	96.1
Ըստ մակարդակների չդասակարգվող կրթություն	467095.4	467095.4	448757.5	96.1
Արտադպրոցական դաստիարակություն	437095.4	437095.4	420861.0	96.3
Լրացուցիչ կրթություն	30000.0	30000.0	27896.5	93.0
Կրթությանը տրամադրվող օժանդակ ծառայություններ	530944.1	561593.7	526052.1	93.7
Կրթությանը տրամադրվող օժանդակ ծառայություններ	530944.1	561593.7	526052.1	93.7

Բյուջետային ծախսերի գործառական դասակարգման բաժինների, խմբերի և դասերի անվանումները	նախատեսված հատկացումները	ճշտված հատկացումները	կատարողականը	%
Կրթություն (այլ դասերին չպատկանող)	101604.5	101604.5	101583.1	100.0
<i>Կրթություն (այլ դասերին չպատկանող)</i>	<i>101604.5</i>	<i>101604.5</i>	<i>101583.1</i>	<i>100.0</i>
ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ	15572831.2	16062831.2	15298463.2	95.2
այդ թվում՝				
Վատառողջություն և անաշխատունակություն	90852.5	93852.5	58812.9	62.7
<i>Վատառողջություն</i>	<i>9251.0</i>	<i>9251.0</i>	<i>7109.0</i>	<i>76.8</i>
<i>Անաշխատունակություն</i>	<i>81601.5</i>	<i>84601.5</i>	<i>51703.9</i>	<i>61.1</i>
Ծերություն	8471488.4	8604488.4	8402978.0	97.7
<i>Ծերություն</i>	<i>8471488.4</i>	<i>8604488.4</i>	<i>8402978.0</i>	<i>97.7</i>
Հարազատին կորցրած անձինք	540.0	540.0	162.0	30.0
<i>Հարազատին կորցրած անձինք</i>	<i>540.0</i>	<i>540.0</i>	<i>162.0</i>	<i>30.0</i>
Ընտանիքի անդամներ և զավակներ	4592873.3	4757313.3	4554774.6	95.7
<i>Ընտանիքի անդամներ և զավակներ</i>	<i>4592873.3</i>	<i>4757313.3</i>	<i>4554774.6</i>	<i>95.7</i>
Գործազրկություն	141839.0	141839.0	86874.9	61.2
<i>Գործազրկություն</i>	<i>141839.0</i>	<i>141839.0</i>	<i>86874.9</i>	<i>61.2</i>
Սոցիալական հատուկ արտոնություններ (այլ դասերին չպատկանող)	1016717.4	1226717.4	1055767.4	86.1
<i>Սոցիալական հատուկ արտոնություններ (այլ դասերին չպատկանող)</i>	<i>1016717.4</i>	<i>1226717.4</i>	<i>1055767.4</i>	<i>86.1</i>
Սոցիալական պաշտպանություն (այլ դասերին չպատկանող)	1258520.6	1238080.6	1139093.4	92.0
<i>Սոցիալական պաշտպանություն (այլ դասերին չպատկանող)</i>	<i>300020.6</i>	<i>300020.6</i>	<i>251032.7</i>	<i>83.7</i>
<i>Սոցիալական պաշտպանությանը տրամադրվող օժանդակ ծառայություններ (այլ դասերին չպատկանող)</i>	<i>958500.0</i>	<i>938060.0</i>	<i>888060.7</i>	<i>94.7</i>
ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆՆԵՐԻՆ ՉԴԱՍՎՈՂ ԾԱԽՍԵՐ	15510000.0	19546528.6	19229584.8	98.4
այդ թվում՝				
ԼՂՀ կառավարության և համայնքների պահուստային ֆոնդեր	1800000.0	1535000.0	1436284.8	93.6
<i>ԼՂՀ կառավարության պահուստային ֆոնդ</i>	<i>1800000.0</i>	<i>1535000.0</i>	<i>1436284.8</i>	<i>93.6</i>
Այլ ծախսեր	13710000.0	18011528.6	17793300.0	98.8
<i>Այլ ծրագրեր</i>	<i>13710000.0</i>	<i>18011528.6</i>	<i>17793300.0</i>	<i>98.8</i>